

HONDARRIBIA

24. Zenbakia

UDAL EUSKARA - KONTSEILUA

100 pta.

1988 iraila

HONDARRIBIA

HIRI OSO PRESTU, OSO LEIAL, OSO ADORETSU ETA BETI OSO ZINTZOKO UDAL TXIT GORENAK, ELKARTEEN LAGUNTZAZ ANTOLATUTA, 1988KO IRAILAREN 6, 7, 8, 9, 10 ETA 11AN, GUADALUPEKO AMABIRJIÑAREN OMENEZ OSPATUKO DIREN

JAIEEN EGITARAUA

IRAILAK 6 - ASTEARTEA

Goizeko hamaiketan.— Erraldoi eta Buruhandiak kalez kale ibiliko dira txistulariekin batera.

Arratsaldeko bostetatik zortzietara.— Haurrentzat sormen artistikorako tailerrak Santiago Kalean. Haizehots taldeak antolatuak.

Arratsaldeko lauretan.— Haurrentzat margo-lehiaketa Apezpiku Kalean. Klink Elkarteak antolatua.

Gaueko hamarretan.— Alardean parte hartuko duten Kantineren Karrera, San Kristobal Plazatik irten eta Hiriko kaleetan zehar ibiliko da Klink Elkarteak Fanfarrearekin batera. Klink Elkarteak antolatua.

Ondoren.— Kantineren ohorez dantzaldia Zumardian. Musika Bandak antolatua.

Gaueko 11,30etan.— URKO-ren Kantaldia Gipuzkoa Plazan. Medievo-k antolatua.

IRAILAK 7 ASTEAZKENA

Goizeko bederatzietatik arratsaldeko zazpiketa.— "Hondarribiko Jaiak IV Futbito Txapelketa" Bentan. Kirol Taldeak antolatua.

Goizeko hamaika t'erdietan.— Haurren danborrada, Erraldoi eta Buruhandiekin batera Mendelu Auzotik abiatuko da eta Amute-Kosta eta Santa Engraziatik igaro ondoren Herriko kaleetan amaituko du bere ibilaldia. Amute-Kosta Auzo Elkarteak antolatua.

Eguerdiko hamabietan.— Suziri eta kanpaihotsez Hiriko Jaiak hasiera emango zaie.

Bitartean, Txistulariek Hiriko Kaleak alaituko dituzte TITI-BILITI doinuaz, 1638ko hiri setiatzearen oroitzapenetan.

Arratsaldeko bostetatik zortzietara.— Haurrentzat sormen artistikorako tailerrak Santiago Kalean. Haizehots taldeak antolatuak.

Arratsaldeko sei t'erdietan.— Hondarribiko Hiria Musika Banda TITI-BILITI joaz kalez kale ibiliko da.

Arratsaldeko zortzietan.— TEDEUM ETA SALBEA Jasokundeko Eliz Nagusian Udal Agintariak bertan direla. Parrokiako Abeslariak Eslava-ren SALBEA abestuko dute.

Bitartean urteroko fusil eta kanoi danbadak entzungo dira Elizatarian.

Elizkizuna amaitzean Hama Plazan Udalkideek AURRESKUA dantzatuko dute hondarribiar guztien omenez.

Ondoren Alkateak Aginte-makila emango dio Alardeko Buruzagian.

Berehala, Alardean parte hartuko duen danborradaren kalejira.

Arratsaldeko zortzi t'erdietan.— Harresian zehar antortzak piztuko dira.

Gaueko hamar t'erdietan.— "Indiana Jones" filmea emango da Gipuzkoa Plazan Zine Elkarteak antolatuta.

IRAILAK 8 - OSTEGUNA

Goizeko bostetan.— ALBORADA. Musika Bandak antolatua.

Goizeko seietan.— Musika Banda eta Danborradaren Diana.

Goizeko zortzi t'erdietan.— Gernikako Arbola Plazan, Alardean parte hartuko duten Konpainia guztiak bilduko dira.

Goizeko bederatzietan.— ALARDEA, bere Buruzagi, Ofizial eta Kantinerekin Gernikako Arbola Plazatik irten eta Hama Plazara joango da.

Hiriko Bandera hartu ondoren, Udalkide eta Elizgizonekin elkarturik Guadalupeperantz abiatuko da, 1889ko maiatzaren 22an hiri hiri eman zitzaizkion kanoi eta fusilen hotsez. Guadalupen Meza Nagusia emango da.

Eguerdiko hamabi t'erdietan.— Irungo Musika Bandak, Jose Antonio Canoura Jaunaren gidaritzapean kontzertu bat eskainiko du Gipuzkoa Plazan.

Arratsaldeko bost t'erdietan.— ALARDEA Herrira itzuliko da urteroko kanoi eta fusil danbadaren giro zaratatsuan.

Gaueko hamarretatik goizaldeko ordubiak arte.— Dantzaldia Zumardian ARKAITZ taldearekin. Tartean ZEZEN ZUZKOA.

Goizaldeko ordubatatik lauetara.— LOS INCANSABLES Fanfarrea kale kale ibiliko da.

IRAILAK 9 - OSTIRALA

Goizeko bederatzietan.— Dultzaineroen goiz-erestia.

Hamarretatik ordubatera eta lauetatik zazpietara.— Gazte eta helduentzat dantza-ikasketak tailerra Sorroeta Pilotalekuan. Haizehots taldeak antolatua.

Goizeko hamaiketan.— Erraldoi eta Buruhaundiak dultzaineroekin batera kalez kale ibiliko dira.

Hamaiketatik ordubietara eta lauetatik zortzietara.— Hondartza inguruan gaztelu puzgarriak.

Hamabi 7'erdietan.— KABUXA ur-txirristan, Nazioarteko II jetsiera. Abiadura Sari Nagusia.

Ordu berean.— SOKAMUTURRA Bentan.

Arratsaldeko lauetatik zortzietara.— KABUXA ur-txirrista doanik izango da haur eta helduentzat.

Arratsaldeko bostetan.— XXIII Dantza Askatu Txapelketa Zumar-dian, Txistu Eskolak antolatua.

Arratsaldeko seieta.— TXIRRI, MIRRI eta TXIRIBITON Jostaldi Pi-lotalekuan.

Arratsaldeko zortzietan.— KEMEN Dantza Taldearen emanaldia Gi-puzkoa Plazan. Eskolaik antolatua.

Gauko hamarretan.— Dantza Tailerreko partaideek, folk dantzaldi bat eskainiko dute Santiago Kalean. Haizehots taldeak antolatua.

Gauko hamar 7'erdietan.— Dantza soinu Hama Plazan HERRITA-RRAK Taldearekin.

Gauko hamaiketan.— Hama Plazan su artifizialak eta ZEZEN SUZKOA.

Gauko hamabietatik hirureta.— BIDASOAKO E.K.K. Fanfarrea kalez kale ibiliko da.

IRAILAK 10 - LARUNBATA

Goizeko zortzi 7'erdietan.— Herriko Musika Eskolako Txistulariek "Seguraren Alborada" joko dute.

Goizeko hamarretan.— Meza Nagusia Jasokunde eta Sagarrondoko Amabirjinaren Elizan, 1638ko setiatzean hil zirenen eta beuren bizia ohitura zaharregatik eskaini zutenen alde.

Goizeko hamaiketan.— Erraldoi eta Buruhaundiak txistulariekin ba-tera kalez kale ibiliko dira.

Hamabi 7'erdietan.— Sokamuturra Kale Nagusian.

Eguerdiko ordubata 7'erdietan.— Bertsolari eta trikitilariak Bentan.

Arratsaldeko ordubietan.— "Zaharren" bazkaria, Udala eta Gipuz-koa Kutzaren babespean Klink Elkarteak antolatua eta Elkar- te horretako txarangak alaitua. Lekua: Jostaldi Pilotalekua.

Ordu berean.— Arrantzaleek antolatutako herri-bazkaria Kofradian.

Ondoren.— "Pasai" Fanfarrearen emanaldia Bentan. Done Pedro Itsasgizonen Kofradiak antolatua.

Arratsaldeko lauetan.— III Urpeko Ginkhana. (Txintxorren estropa- da, igeriketa, ur-jokuak, etabar). Izurdek antolatua.

Ordu berean.— Lurralde mailako "Hondarribiko Hiria XVII Plater Ti- roa" Azeri Elkarteak antolatua.

Arratsaldeko zazpi 7'erdietan.— Mendeluko Txanpa Musika Tal- deak eskainiko duen Akordioei kontzertua, Ama Guadalupeko Ikas- tearekin.

Gauko hamar 7'erdietan.— IMANOL-en Kantaldia Bentan. Amu- itzak, Euskal Herrian Euskaraz eta A.E.K.-k antolatua.

Ondoren.— Berbena Bentan.

Atsedendian.— Txerrikumeen harrapaketa Bentan. Saindua Gazte- txek antolatua.

Berbena amaiztean.— SOKAMUTURRA Bentan. Saindua Gazte- txek antolatua.

IRAILAK 11 - IGANDEA

Goizeko bederatzii 7'erdietan.— Kontzertuan parte hartuko dute txistulariak kalez kale ibiliko dira.

Goizeko hamaikak eta arratsaldeko bostetan.— Txantreako "GI- GANTES Y KILIKIS" Taldea kalez kale ibiliko da.

Hamaika 7'erdietan.— BERTSOLARIK - 1. saioa - Kale Nagusian.

Hamabiak eta laurdenetan.— XXIV Txistulari Kontzertu Nagusia Zu- mardian. Txistu Eskolak antolatua.

Ordubata eta laurdenetan.— BERTSOLARIK - 2. saioa - Kale na- gusian.

Egun osoan zehar.— Hondartza ondoko karruselak prezio berezia izango dute, 25 pezeta.

Arratsaldeko lauetan.— Herri mailako PLATER TIROA, San Telmo Ti- ro Zelaian. Azeri Elkarteak antolatua.

Arratsaldeko bostetan.— Profesionalen arteko eskuizkot Pilota par- tiduak Jostaldi Pilotalekuan. Pilota Eskolak antolatua.

Arratsaldeko bost 7'erdietan.— "Patatazko Tortila" lehiaketa San Pedro Kalean haur eta emakumezkoentzat. Alaiak Elkarteak antola- tua.

Arratsaldeko seieta.— Trikitilariak eta Herri-Jokuak Zumardian, Jaizbua eta Santiagotxo Elkarteek antolatua.

Arratsaldeko zortzietan.— Zumarditx San Pedro Kalea Kalejira, Klink Elkarteak Fanfarrearekin.

Gauko hamarretan.— ROCK kontzertua Bentan, Hertzainak eta Pola Record taldeekin. Saindua Gazte txek antolatua.

Gauko hamaiketan.— Butron Pasealekuan su artifizialak eta ondo- ren ZEZEN SUZKOA.

Gauko hamaika 7'erdietatik goizaldeko hiru 7'erdietara.— Dant- zaldia Santiago Kalean NERVION orkestrarekin.

BESTE EKINTZA BATZUK

ABUZTUAK 28 - IGANDEA

Goizeko hamarretan.— "Hondarribiko Hiria VI banakako eskupilota txapelketa" Juanito Etxebesteren omenez. Pilota Eskolak antolatua.

IRAILAK 2 - OSTIRALA

Arratsaldeko 7etan eta 8,30etan.— Hondarribiko Hiria Eskubaloi Txapelketaren finalerdia, Jostaldi Pilotalekuan.

IRAILAK 3 - LARUNBATA

Arratsaldeko 6etan eta 7,30etan.— Hondarribiko Hiria Eskubaloi Txapelketaren finalak, Jostaldi Pilotalekuan.

Gauko hamar 7'erdietan.— "Hondarribiko Hiria" Musika Bandaren kontzertua Gipuzkoa Plazan.

IRAILAK 4 - IGANDEA

Goizeko 9etatik arratsaldeko 3etara.— Judoka gazte eta haurren jardunaldia eta "Hondarribiko Hiria I Judo Txapelketa". Judo Elkar- teak antolatua.

Goizeko 10etan.— "Hondarribiko Hiria VI binakako eskupilota Txapelketa", Jostaldi Pilotalekuan.

IRAILAK 5 - ASTELEHENA

Arratsaldeko bostetatik zortzietara.— Haurrentzat sormen artisti- korako tailerrak Santiago Kalean. Haizehots taldeak antolatua.

IRAILAK 17 - LARUNBATA

Arratsaldeko bostetan eta zazpietan.— XII Saskibaloi Txapelketa - 1. eta 2. finalerdia - Jostaldi Pilotalekuan. Basket Elkarteak antola- tua.

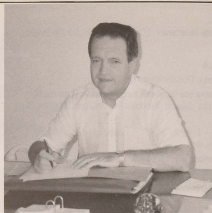
IRAILAK 18 - IGANDEA

Goizeko hamarretan eta hamabietan.— XII Saskibaloi Txapelketa - 3. eta 4. postua lortzeko partiduak eta Txapelketaren Amaiera - Jostaldi Pilotalekuan.

AURKIBIDEA

Jai Egitaraua	2
Aurkibidea	4
Alkatearen agurra	4
Gora Ama Guadalupekoa (Mayi Iza) ..	5
Inaxio Ugarte (Txomin Sagartzazu) ...	6
Hondarribiko azterketa sozio- linguistikoa	10
Hurrengoan, kalkulatorarekin (Lurdes Zubeldia)	12
Hondarribitar bat Ameriketan (Martin Iturbe)	13
Jaizkibelgo gazta berrien sona entzuten hasia da (J.J. Lapitz)	14
Kanpakiak direla ta (Tx. Sagartzazu) ..	15
"Baitak" (Sorkunde)	16
Alardeko Agintariak	17
Aurtengo Kantinerak	18
Arrantza (Andres Olaskoaga)	20
Gaztetxea (J. Bereau)	21
Ama Guadalupekoaren Fuertea (Florentino Portu)	22
Justiz eta bere kondaira (Juan San Martin)	23
Hegoaizearen urrea (Martin Ugalde) ..	24
Hutsa (Edume Martinez Juanaberria) ..	25
Demografia	25
Nere bi lagunai (Jose Grazenea)	26
Berto Berriak (J. M. Mendizabal)	27
Vazquez Diaz eta Hondarribia (Izaskun Ugarte)	28
"Hitzez Hitz" lehiaketa	29
Pilota: 87-88 denboraldia (Pilota Eskola)	30
10 urteko zikloturismoa (Ramon Larruskain)	31
Banderaren bila...! (Juan M. Bello) ...	32
Bela	32
Udala	33
Jaietako gastuak	34

Iragarkiak: Jon Goikoetxea.
Argitaratzailea: Euskara Kontseilua.
Inprimategia: Rogelio Fernández,
 Juan Arana, 27, Irun.
Legezko gordailua: S.S. 122/86.
Prezioa: 100 Pta.

ALKATEAREN AGURRA

Eginkizun atsegina eta pozgarria da Herriko jaiak direla eta, "Hondarribia" aldizkariagurra zabaldu beharra.

Hondarribia urte osoan zehar toki liluragarria badugu ere, are ederrago agertzen zaigu festa egun hauetan, herriarren alaitasunak eta bizi-pozak bazter guziki betetzen dituelarik. Hor daude ezin ahaztu ditzakegun eguneroko katramilak eta arazoak, baina horrek ez digu galerazten atsedenaldi laburerrako eskubidea.

Egun hauetako berezitasun hori gure aldizkarian ere nabari dadin nahi du Udalak eta horregatik kaleratzen du zenbaki berezi hau.

Aldizkariak urte guzian barrena euskaldun izaten lagundu nahi digu: familia eta lagunarteko txokoetan ez-ezik, baita Udalerriko bizitzan osoan ere.

Hondarribia, aspalditxotik muga herria denez, hizkuntza diferenteen bilgune eta topaleku aberatsa gertatu da. Hala ere, nekazari, arrantzale eta herrikide gehienek harremanetan berezko tokia izan du euskarak mende mende. Udalarren ardura da euskal izate horri uko ez egitea eta ondorengoetara indartsu eta osasuntsu igaro araztea. Euskarak lotzen gaitu aurreko hondarribiarrekin eta gaurkoekin. Lotu gaitzala gerokoekin ere. Ez dadila guregatik katea eten, haxe bait da historia eta herrien arteko kulturarekiko daukagun zorra eta erantzunbeharra: festa egunetan eta gainerakoetan. Ez dezagula huts egin.

Agur bero bat eta ondo igaro ditzazuela jaiak!

Zuen Alkateak
Alfonso Manuel Oronoz Alkain

OHARRAK

TXANDAKO BOTIKAK

Iraila 5 - 11: Erauskin
 12 - 18: Mayi
 19 - 25: Iraola
 26 - 2: Erauskin

Mayi, Alm. Alonso Kalean - 642191
 Iraola, J. Ugarte Kalean - 641027
 Erauskin, S. Pedro Kalean - 641018

TXANDAKO OKINDEGIAK

Iraila 4: Garmendia
 9: Martinez
 11: Arratibel
 18: Garmendia
 25: Martinez

Arratibel, Zubieta Kalean - 641975
 Garmendia, Santiago Kalean - 641136
 Martinez, Kale Nagusia - 641212

EUSKARAZKO MEZAK

LARUNBATETAN:
 Arratsaldeko 6etan Portuan (haurrentzat)
 7,30etan Portuan

IGANDEETAN:
 Goizeko 8,30etan Betherranen
 9etan Amuten
 9,30etan Guadalupen
 11etan Portuan

GORA AMA GUADALUPEKOA

Doinua: IJITUENAK

Bertsoak jartzen mila seirehun
hoitaemezortzi urteaz
Aurrerantzean ospatzen dugun
Ondarbiko alardeaz
Hasi nahi nuke aspaldi hontan
dudan asmoa beteaz,
Honela beste batzuren nahia
era berean aseaz.

Mila pasata seirehun eta
hogei hemezortzian
Ondarbiyantzat gerra iritsi
zen frantsesak etortzian;
Baina hala're poza sortu zen
heritarren bihotzian
Guadalupeko Amari esker
gure etsaiak erortzian.

Hori oroituz ospatzen dugu
guk alardea urtero
Lagunartean, senideekin,
denak alai eta bero.
Lehendabiziko Arma Plazara
ta Guadalupera gero
Joaten dira general, tropa,
kantinera ta hartxero.

Bide eginaz hartxero denak
joaten dira buruan,
Herramientak bizkarrean ta
ardi larreak buruan;
Hola jantzirik, ardi ustetan,
frantses haien inguruan
Pasa zirela gogoratuaz
hainbat urteren buruan.

Hauen atzetik txuriz jantzita
pasatzen da lanborrada,
Eta ondoren honi jarraiki
dijoa musika banda;
gero segidan zaldun taldeak
izaten du bere txanda.
Guztiek ere jasotzen dute
gure txalo zaparrada.

Zaldunerian burgomaestre
edo generala doa,
Berak darama egun honetan
Ondarbi denan mandoa.
Nahiz eta beti ondoan zintzo
laguntzen duen kaboa
Honela lana da beste edozein
baino're astunagoa.

Tropa bakoitza zuzentzen, edo,
joaten da kapitana,
Bere eskutan gelditutzen da
talde osoaren zama.
Eta lerroak ondo mantentzen
badaduka nahiko lana,
Baina horretan pozik jartzen du
egun hortako afana.

Alardeetan garrantzitsua
izaten da kantinera,
Jende guztia barrez agurtuz
alde bat eta bestera;
Tropa guztiak alkatu eta
aukeratu ohi du bera
Alaitasuna ipini dezan
kalean gora ta behera.

Titibilti joaz dijoaz
txilibitu eta tanbor,
Eskopetekin beste gizonek
tiro botzen dute gogor,
Ta alardean atera gabe
gelditu ez dadin inor
Kaldereroak erdi korrika
denen atzetik doaz hor.

Herri hortako gizon gehienek
hartzen dute bertan parte
Eta joaten ez diren hoiak
ez dabilzt oso aparte.

Atze-atzean kainoiak doaz
bultzaz sei lagunen arte
Ta alardea hola bukatzen
da hurrengo urterarte.

Mayi Iza
1988ko Abuztua

(1925)

"HONDARRIBIA" aldizkaria izen hauei eskerrak zabaltzen da herrian:

Portuan:

LANKIDE AURREZKIA
OLEARSO LIBURU DENDA
MEI
GOIKOETXEA JANARI DENDA
AURREZKI KUTXA MUNIZIPALA
GAUR ALDIZKARI DENDA
EROSLE SUPERMERKATUA
LAPITZ ESTANKOA
ARROZENA HARATEGIA
ITSAS ETXEA
GAXEN CROISSANTERIA
Alde Zaharrean:
INOXENTXI ALKAIN
MARTINEZ OKINDEGIA
ARRITXUREN ALDIZKARI DENDA
ARMA PLAZAKO ESTANKOA

Damarin:

LIBURUDENDA

Santa Engrazia:

ESUAIN JANARI DENDA
ANZA JANARI DENDA
ANA ROSA
LUISEN HARATEGIA

Mendelun:

ESTANKOA:
ARRATIBEL OKINDEGIA
SOKOAKO LIBURUDENDA
EGUZKILORE
GEZALA ILEAPAINDEGIA

Sokoan:

ANA MARI AGIRRE
HARATEGIA
MILA ESKER DENO!!!

Soroetan:

Blagan

INAXIO UGARTE

Inaxio UGARTE ZABALA duğu Alardeko Tanborradaren Tanbor Nagusia. Bar Inaziokio semea, azkeneko sei urteotan hain berezia eta polita den postu horretan joan da Amabirjina egunean, eta heldu diren lau urteetan joango dena. Nortasun haundiko gizona, bai makilarekin bai makilarik gabe. Eta sentimendu guztien artekin bat: Alardearekiko eta Tanborradarekiko maitasuna.

Bere esperientziak, bizitako momentuek eta gaur Tanborradari eta Alardeari planteatzen zaizkien zenbait gairi buruz aritu gara blagan:

OROITZAPENAK

—H: Alardean lemixiko aldiz noiz aterata hintzen, oroitzen yaiz?

—I: Nik Alardeko asuntua oso galduta diat, biñon nik duten rekuerdoo Alardetaz izandua duk beti hilan 7a Tanborrada ateratzaren zenean. Noski, ni tabernan lanean, biñon *brum, brum, brum*, tanborran soinuak. Ateratzaren naka txorua bezala, gorputza dena biolinla, baten soka bezala, igual. Ta ikusten nituenean pasatzen, hura zuken nerretzat, etzakiet nola esan. Alardea biñon gehiago. Pentasazak orduan Alardean, ni hasi naka ateratzaren 15 urtekin, beti ateraka Tanborradan. Ta Tanborradan joaten zittuken hamar txilibito ta parxeak. Ta beti Tanborrada, ni horregatik sartu naka Tanborradan, gainera orduan jende gutxi zen, ez ziren gaur ziren prolemak.

Bai, gog ratzen nauk dianak egitten zirela seiretan, sei t'erditan bukatua, ta tabernara korrika prestatzera. Gero, jantzi, korrika Alardera, handik atera Saunduan. Hori zuken nere penik haundiena: Saundura iritsi ta denak Guadalupera, ta ni behetti, tabernara berriz. Lauak arte lanean, lauatan jantzi, bokadillo bat hartu, bi-hiru zerbeza txaketa, ta berrira Saundura. Gero, kantinera utzi, ta korri berriz tabernara. Nere pena haundiena hori zuken. Ta txilibitoak, nere lagunak, diana bukatu ta denak tabernan, karria hartu ta denaken artean botilak jarri ta...

Bai, hamabost urtekin ateraka naka lemixiko aldiz, Rafael Sagradokin.

—H: Ta zenbat joaten zinezten Tanborradan?

—I: Hamar-hamabi txilibito, redoblekin etzen, ta parxeak etzakiet zenbat aterako ziren. Hori bai, txilibitoak hamar-hamabi. Gero, hasi zuken sartzen jende gehio. Gero sartu genuen redoble bat, gero hasi zen Karlos Busto, hori hasi zuken hamahiru urtekin redoblea joka, eta pixkanaka osatu arte, orain txilibitoak berrogetamar.

—H: Eta Tanborrada holakoa bazen, hik baduk buruan nolakoak ziren beste konpaniak?

—I: Neretzako alardea zuken Tanborrada. Gainera egia esan nik Alardea ez niken behin ere ikusi.

Konpaniak zittuken oraingoakin konparatu, oso jende gutxi, konpania batzuek 6-8 txilibitokin, ta beste batzuek 2 edo 3 txilibitokin. Etortzen zittuken guregana ia hahi genuen beste konpaniatan joan, dirua eskeinita. Eske etziteken txilibitorikan. Jenderik etzen. Etortzen zittuken ta: "Hi, etorriko yaiz gurekin? Berrehun peseta emango tti!". Garai hartan berrehun pezeta zittuken "la de dios".

—H: Ta hi beti Tanborradan ateraka yaiz?

—I: Bai, beti. Entzuten nituenean golpe horiek tabernatikan, ateratzaren naka... gorputzak buelta bat ematen ziken, ni! Tanborrada!... Horrek ziken zerbaiz magikoa. Ta pasatzen zirenean... gaur, iluna... oso polita zuken.

TANBOR NAGUSI

—H: Hogei urte txilibito ibilita, presentatu hintzen Tanbor Nagusi izateko...

—I: Baduk historia pixkat hori: gu hasi gattukuen pixkat mugitzen, ze ze zen gauza asko egiten Tanborradan... joetzen ziren marxak pare bat... eta orduan gu hasi gattukuen Sagradori pixkat mugitzen nolapait gauzak aldatzen, hobetzen. Orduan mugitzen gattukuen Sagradon inguruan, eta iritsi zuken urte bat, bere ama oso gaxo zuken, eta egin genuen Tanborradako lehenengo bilera, nik ezagutu duten lehenengo bilera, Kerizpen. Eta planteatu zuen agian ez zela aterako, ama oso gaizki zegola, eta hilko bazen ez zela aterako urte hartan. Eta ni, ez zekiat nola. Rafael Sagradon ondoan nintzen, eta esan zuen berak: "hemene pentasatu beharko da beste batek seguraski joan beharko duela makilakin, eta orduan nik proposatzen dut Inaxio Ugarte".

Nik orduan izango nituen, 24-25 urte, derrepente ikusi nuen Tanborrada guztia neri begiraka, eta batzuek buurakin jestua eginez. Nahiz ta denak baietz esan nik garbi nuen ez nintzela aterako garai hartan, ez ta pentasatu ere!

Orduan berak esan zuen ia kandidatu gehio bazen, eta presentatu ziren Tomas Garcia eta Eugenio Portu. Izena eman zutenean, nik orduan esan nuen ez nintzela oraindik ikusten makilakin, ez nuela momentuz makila hartu nahi. Botazioa egin zen, eta ateraka zen Tomas Garcia, Rafael Sagradon suplente bezala.

Dena dela, Sagradon ama ez zen hil, eta ateraka zen Sagrado. Orduan gelditu zen Tomas Garcia suplente bezala.

Ta urteak pasata Sagradok esan zuen ez zela gehiago joango. Orduan egin genuen beste asanblea bat Tanbor Nagusi berria hartzeko, eta Tomasak esan zuen, ta ondo esana gainera, yake bera egondun zen etzakiet zenbat urte suplente bezala, bazuela halako eskubide bat makilakin joateko. Hori onartu zen eta bera ateraka zen bost urte.

Berak esan zuen aterako zela bost urte eta utzi egingo zuela. Bost urte bete zituenean bilera egin zen. Mahai gainera ateraka zen hori, eta batzuek, badakit, esan ziotela berriz presentatzeko, eta berak ez zuen gogo haundirik ateratzeko, gogoa bai, baina bere kezka haundiena zen trajea, arropa, Tanbor Nagusian arropa. Bera ez zen ikusten arropa horren barruan. Ez hori bakarra, ateraka zen azkeneko urtean ateraka zen galtza txuria eta txaketa beltzak, ez zen ateraka betiko arropakin. Yake azkeneko urtean zuen, ateraka zen korbata ta kapelaki.

Berak, gainera, badakit asko sufritu zuela arroparen asuntutik horrekin. Ta gainera tokatu zion, klaro, Sagrado izandua da instituzio bat, nik besteak ez ditut ezagutu, ez dakit nola egiten zuten besteak, biñon hau Tanbor Nagusi bezala oso ona zen. Orduan Tomasari tokatu zion haren atzetik eta nahiko gaizki pasa zuen gizonak. Horrez gain, jarri arropa hori eta pasa zituen urte

asko ez duk joaten dianara. Azkeneko urtean han elkartzen ttuk berrogeitar lagun, ikusten ari direnak, gehienak gau-pasa egin dutenak, ta muturra beroakin. Baduk kulturen bat, eskatzen duk isilik egoteko eta isilitzen ttuk denak. Ta lehenengo gauza egiten dutena da gogoratu Hondarriko jendea hemen ez dagona, nik behintzat eskeintzen dut lehenengo diana hoiatzat, hemen ez direniztat.

Ta listo gattuk eguna pasatzeko.

-H: Gero, nahiz ta egun bera izan oso momentu diferenteak biziko ttuk...

-I: Ni txilibito bezala eta makilakin ibili nak, eta makilakin beste gauza duk. Bizitzen duk beste era batera, pentsatzen ttuk gauz pilo bat; joan diren lagunak, kanpoan diren lagunak, ezin dutenak etorri, kartzelan diren lagunak, eta abar.

Eta duk momentu bat *de la leche*. Iluna oraindikan, denak txuriak, eske txuria duk txuriena, nahiz ta gaur izan, txuriak ttuk txurienak, ta arpegiak... jendea nola dagon

date galdeta hori: *zuk zer sentitu duzu Alardean?* Eske nik ez dakit... Zer sentitzen da zure lehenengo semea izaten duzunean? Hori, nik ezin dut esplikatzi, hori ez da esplikatze gauz bat, hori da sentimendu bat eta nola esplikatzi sentimendu bat? Nik ez dakit esplikatzi.

-H: Beste momenturen bat, dianaz aparte, bereziki bizitzen dukena?

-I: Bueno, neretzat Alardea duk goizekoa. Dianaren ondoren beste momentu garrantzikoak duk herriko banderan bila joaten gerenean, eta bandera sartzen denean Arma Plazan.

Eta hortik aparte, azken urte hoketan, *fajina*. Arratsaldean, bandera udalan sartzen denean, hori errekupeperu egin da, eta badu, neretzat, beste giro bat. Momentu oso polita da, biñon goizekoakin ezin da konparatu. Neretzat Alardea da goizekoa, eta gehinbat bi momentu hoiak: diana eta bandera sartzen denean Arma Plazan. Eta gainekoa da oso polita, Guadalupeko Alardea oso polita da. Estetikoki oso polita egiten da. Gero, meza, atxeroekin han aurrean, aldairean.

TANBORRADA GAUR EGUN

-H: Tanborradaren gaur egungo situazioa. Hi ateratzen hasi hintzenetik gaur egunera zein diferentzia aurkitzen duk? Beste bat da Tanborrada?

-I: Bai, alde batetik gaur Tanborradan ehun lagun joaten gaur. Berrogeitar txilibito, hamabi redoble eta hogeitamarrei partxe.

Beste alde batetik, lehen bi martxa jotzen ziren, orain sei martxa jotzen ditugu. Oraindik ez dira oso ondo jotzen, biñon hori lortuko dugu pixkanaka. Gehienbat ez da ondo jotzen, ikasi genuen txilibitoekin ezin zen ondo jo. Orain ditugun txilibitoekin posible da ondo jo, biñon bizioak hartuak dire. Biñon nik uste dut urte pare batean hori ondo joko dela.

-H: Ehun lagun izateak izango ttu bentajak entzute aldetik, koordinatzeko zailagoa izango da, ordean...

-I: Hemen bi gauz dire: bat, lehen esan dut ez gerala orkesta; bi, jailetan gaudela, eske batzuek hartzen dute Alardea desfile militar bezela, biñon neretzat ez da hori. Hori ikusi egin behar da asuntza ez desmadratzea, eta ez izatea desfile militarra. Izan du dire problemak, gehienbat nik pentsatzen dut Tanborrada maitatzen duenak ikusten duela ari gerala eginahalak egiten gero ta hobeto ateratzeko. Eta nik uste dut hoiak gehienak direla.

Hori bai, neri pena emango lidake jendeak pentsatzeak egin nahi dugula gauza bat hori tipo orkesta edo holoko bat. Nahi duguna da, badire partitura batzuek eta hoiak errespetatzeko. Gehienbat ez bada ondo jotzen gero ta gehiago gaitzen da martxa hori. Eta iritsiko da momentu bat, eta momentu hortan joko diren martxak ez dute deus ikusi beharko partiturakin, esate bate-

rako. Ta hori ezin da galdtu, hori patrimonio bat da, oso aberatsa, eta hori ezin da utzi, ezin da baztertu. Jo behar da jo behar den bezela, mantentzeko.

-H: Alardea haunditzen ari da, konpaniak haunditzen ari dire, eta Tanborradan badago tope bat. Noiz eta nola jarri zer muga hori? Zein da horren funtzioa?

-I: Hau nahiko xelebratza izandu zer ikusiaz jende gutxi ginea Tanborradan txilibito eta redoblean aldetik, pentsatu genuen tope bat jarri behar zela. Eta topea jarri eta jendea hasi zen etortzen. Jarri genuen topea hogeitar txilibito, gero hogeitamarrei, azkenean jarri genuen berrogeitar, eta hor gera.

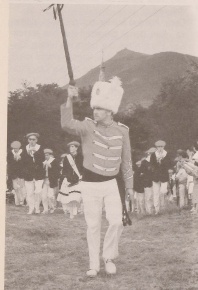
Berrogeitamarreik momentuz ez gera pasako. Redoblean momentu, eta partxeetan hogeitamarrei. Pentsatzen dut nahiko jendea badela hor, eta zergatik ez ireki topea hori? Ehun lagun gera, gure aurretik doazte atxeruat, ta atzetikan Banda. Orduan, hori lutzatzen bada, alde batetik atxeruat ez diote aritzen Bandari, problema dute. Beste aldetikan, gure konpania momentu hortan oso luzea egiten da, joaten gera launa, eta badire 24 ilara.

Pentsatu beharko da ze pasatzen den joan nahi duen jendeakin. Hoiak ez al dute dertorik Hondarriko Tanborradan joateko? Hoiak ere arrazoi dute, badute eskubidea joateko. Zein gera gu tope bat jartzeko? Orduan, agian, pentsatu beharko da urtero ilara bat, edo bost lagun edo lagun kanpora ateratzea, posible duen supleenteak joateko. Orduan, izango litzake ilara bat kanpora eta lau supleente barrera. Urte batean atara diren hoiak hurengo urtean sartzen dire berriz. Orduan badute posibilitatea Tanborradan ateratzeko. Agian horrelako gauza batean pentsatu beharko da, biñon momentuz horrela gauda.

Konpanietan ez dago horrelako problemarik, nahiz eta Reglamenteak adierazi joan behar dutela ez dakit zenbat txilibito, redoble eta partxe, horri ez zaio kasu haundirik ematen. Niri pena ematen dit ikustea konpania batzuek berrehun partxeikin. Alardea ez da tanborra jotzeko eta txilibitoa jotzeko, da eskopetatu joateko. Gero, beste aldetikan, jaiak dire, zer esan behar diotzu pertsona bateri, zer egin behar duzu haserratu beste batekin? Zer zailena da, neretzat, konpajinatzea jai ta hori ez desmadratzea. Ta joango zaigu eskutikan ez bada hor esku gogorra sartzen.

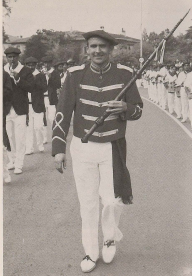
Hori dire problema pilo bat; zer pasatzen da joaten den mutiko gazteekin? Ezin dute joan, eta kulpia ez da mutikoarena, baizik eta normalean gurasoakena.

Zergatik? Atta joaten delako bere semeakin ensaiatzen edo Alardea, eta kapitana esaten badio: "hi, ezin duk haurra sartu". Orduan zer duk eta, haserratu kapitana. Agian hogeitamar urteko bi lagun zahar haserratu dire, batek eraman duelako bere semea, eta bestea jarri delako bere lekuan. Hori putada bat da, ez gurasoentzat, baizik kapitantzat.

prest egun hori pasatzeko, ta duk lehenengo momentua, ta hori ezin da pagatu.

Joaten yaiz jeneralangana, alkateangana agurtzera, kantinerangana... Gero, Alardea bera, eske da dena. Ta Kale Nagusian sartzen gerenean, hori ia da, nik ez dakit... negarrez, ta buelta eman behar dut. Ez dakit lotsa edo zer ematen didan, biñon negar egin behar. Gezurra dirudi, baliteke ni izatea *tipo blandengue*, biñon nik ikusten ditut hor gizonak, arrantzan ibiltzen diren gizonak kriston itsasoakin... ta jendea negarrez. Holoko pertsona bateri entzutea zer den beretzako Kale Nagusia pasatzea, entzuten duk eta gelditzen yaiz baba-janoan. Dirudi holoko jendea dela nahiko gogorra ta denetara egin, eta derrepente Alardeakin egun hortan jende horrek negar egiten du, eta jende hori ikustea... nik ez dakit nola esplikatzi zer den Alardea. Askotan egin di-

Biñon bueno, gure alardea da, eta horrela izandua da beti, biñon nik uste dut denborakin gero ta gehiago izango dela konponketat bat, eta iritsiko da momento bat, noiz? auskalo, biñon iritsiko dela momento bat hamasei urte bitarte ez direla joango, ta punto. Nik uste dut horrela izan behar duela.

—H: Nola ikusten duk hik hire postutikan Alardea bere osotasunean, funtzionamendua... bere ibilerá hortan nola ikusten duk?

—I: Nik uste dut azkeneko urte hoketan ondo dabilera. Posible da meyoratu, hori noski, biñon zaila duk, 3.500 lagun alkatu ta denak ondo joatea, zaila duk. Orain, garbi eduki behar da gauza bat: eginahalak egiten ditugula Alardea ondo ateratzeko. Batzuk esaten dute ezetz, baditugu holako istiluak jendeakin. Eske zaila duk, deskargak direla, etzakiet

zer dela... jendeak mantentzen badu Reglamentuan agertzen den normatiba, hobeto aterako litzake. Adibidez, konpañia batetik bestera 20 metro. Ta ia hasieran, Kale Nagusian, ikusten dituk 50 metro, 100 metro diferentzia konpañia batetik bestera. Batzuk esaten ditek exhibizio bat dela: "hemen gattuk guli". Nik ez dakit horregatik den, biñon badire holako distantzia batzuk, gauza batzuk ondo egiten ez direnak, biñon saiatzen gera ondo egiten. Nik uste dut Jokin saiatzen dela gauzak ondo egiteko, eta gauzak ez badira ondo ateratzen, ba bueno, personak gattuk. Biñon denen laguntza behar da: bai hamasei urte bitarte ez joateko, bai konpañiak behar den distantzia eramateko... denetarako. Biñon bueno, ondo pasatzen diagu!

MAKILA

—H: Eta zer gertatzen da makila, nola-koa da? Bakotzak berea egiten du?

—I: Normalean bai. Pentsazak hori dela rekuerto bat... Nik pentsatu atera behar dutela Tanbor Nagusi eta ematen didatela makil bat, eta gero makil hori entregatu behar...

Gainera, Sagradok eraman ziken bere makila, Tomasek ere bai, eta nik bi izandua ditut. Bat, Beste Aldean egin zidaten, prisaka ta korrak, hemen ez zegoen inor egiteko moduakin. Eta hirugarren urtean, etxean ensaiatzen ari nintzela, eramaki niken ordu ta piko makilakin gora ta behera, ta besoa txe-txe egina. Ta normalean, makila gora bota biño lehen egiten niken besoa deskantsatu.

Ezkerrera aldatu, konpas batzuk ibili, ta eskuina deskansuan dagola, pasa, bota makila gotti, ta hartu ta segi. Biñon orduan zer egin nuen? Deskansorik hartu gabe makila bota, ta muturrean beruna zuenek pisua eramateko, jeisterakoan hartu makila, ta pisuakin besoa lurrera, ta makila erditikan hautsi.

Faltatzen zituen hogeitapiko egun jaiteko, ta nik makilik ez. Joan naken Inaxio Txolotxongana, ta esan nioken: "Inaki, hau ta hau pasatu zidak". Eta uste diat egiten ari zela nik eskatu nion makil bat. Eta orain makil hori diat. Eta ez nuke aldatuko...! Oso konten negok makil horrek.

AGURRA

—H: Eta nola esango hioke jendeari bizitzeko Amabirriña eguna?

—I: Bizitzeko a tope.

Biñon nik eskatuko nioke jendeari bizitzeko egun hori nik bizi duten bezela: aprobetxatu momentu guztiak. Duk herriko gure patrimonio haundiena. Hor zegok dena: duk herriko bandera eta duk herria, herri osoa hor zegok. Batzuk barrenen ta besteak kanpoan, biñon herri osoa. Hori bizi behar diagu a tope, eta maite. Eta maitatzen diren gauzak zaindu egiten dire. Maitatzen badugu Alardea, eta maitatzen dugu, hori garbi duk, orduan gauzak hobeto aterako dire. Biñon bizi Alardea a tope, nik hola pasatzen diat, eta beste formarik ez diat uler-tzen Alardea bizitzeko. Ta suerte txarra duenak eta hemen ez dagonari, zer egin behar zaiot?... Biñon hemen dagonari, bizi dedila goiz goizetik bukatu arte, eta gero... eskopela utzi etxean ta... nahi dukena!

Txomin Sagartzazu

ALAMEDA

TABERNA

Lehen Tomas zena, orain Kontxi, berdin da, Gartzinia beti izango da hori, Gartzinia.

ENDANEA

LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEA baserría
HONDARRIBIA

Behin baino gehiagotan,
bururatu zait, neure burua
lore bihurtuko balitz,
San Pedro kaleko balkoi
bataren egotea gustatuko
litzaidakela.

GOIKOETXEA
JANARIDENDA

San Pedro kalea, 51
Tel. 64 10 29
HONDARRIBIA

HONDARRIBIKO AZTERKETA SOZIO-LINGUISTIKOA (LEHEN FASEA)

26. - FUENTERRABIA. - Barrio de los Pescadores

Urte honen hasieran abiatu zen Hondarribiko Azterketa Sozio-Linguistikoa aurrera darrai. Joan zen uztailaren 27an Euskararen Udak Batzordearen aurrean, SIADECO Elkarteak bi txosten eta hirugarren materiala aurkeztu zituzten. Lehen txostenean, Hondarribiko biztanleek duten euskararen ezagupen mailari buruz egindako ikerketaren berri ematen zen.

Gaurko artikulu honetan, lehen txostenean emaitzak laburki bederen, azaltzen ahaleginduko gara.

Emaitza horiek, 1986ko Erroldan bildutako datuetan oinarritzen dira. Errolda horren arabera Hondarribiko biztanleriaren hizkuntzaren ezagupenaren aldetik honela banatzen da:

- Euskaldunak %57,1. - Erdia baino zerbait gehiago.
- Ia-euskaldunak %16,3. - Beste seiitiki bat inguru.
- Erdaldunak %26,6. - Laurden bat baino zerbait gehiago.

Datu hauen arabera Euskara ongi edo zerbait dakitenen proportzioak Hondarri-

bian biztanleriaren ia 3/4 suposatzen du. Gehiago hori altxor nabarmena da, eta altxor preziatu bat bezala gorde beharko litzateke, gaitzeko arriskuan bait dago. Izan ere esan behar da Hondarribia orain baino euskaldunagoa izan dela. Hori ziurtatzeko ez dago aspaldira jo beharrik 1970.ean bildutako informazio baten arabera data horretan euskara ongi zekitenen proportzioa %65ekoa bait zen. Orain baino 8 puntu gehiago, beraz. Ordutik honara, 15 urte besterik joan ez badira ere, atzerapen nabarmena gertatu da Hondarribian. Orduko giroa asko epeldu da euskararekiko eta eragin berriaren premi larriak aurkitu da. Egia da, bestalde, 1986ko datuak 1981ko urtean egindako Erroldarekin konparatzen badira irabaziak izan direla ageri da. Datuen arabera:

- Euskaldunen proportzioa %1,5ean igo da.
- Ia-euskaldunen proportzioa %1,8ean igo da.
- Erdaldunen proportzioa %3,3ean jaitsi da.

Bi data hauen artean dagoen diferen-

tzia hobetze prozesu bat egon dela adierazten badu ere prozesu hori nahiko eskasa izan dela ezin uka.

Hobekuntza hori zergatik izan den hain eskasa jakin beharko litzateke (izan baldin bada). Izan ere, alde batetik euskararen ezagupena gehiagotzeko ahaleginak egiten ari baldin badira, bereziki, Irakaskuntza bidetik (Ikastolak eta Eskola Publikoak batez ere) eta Halduen Euskalduntze Alfabetatze mugimendua bestetik, bidezkoa litzateke hobekuntza handiagoa lortzea.

Azken urte hauetan, ordea, gertatu da, garrantzi handiko beste zerbait. Izan ere, Hondarribia izan da Gipuzkoan 1981 eta 1986 bitartean gehien handitu den udalerria. Hazkunde hori ez da naturala edo barne indarren ondorioz gertatu, kanpotik etorritako jendez baizik, inmigrazioz, alegia. Kanpotik etorri den jende hori, Hondarribiko hurbileko inguruetatik etorri baldin bada ere, Iruñ, Bidasoa eta Donostialdeko udalerrietatik batez ere, ez da euskalduna, erdalduna baizik. Horren ondorioz Hondarribiak daraman euskalduntze prozesua nolabait frenatua edo oztopatua gertatu da.

Esan beharra dago, inmigrazio hori ez dela erdaldunena bakarrik izan, ba da talde horretan euskaldunak eta euskaldun alfabetaturik ere (irakasleak adibidez) gehiengoak, ordea, erdalduna izan da. Eta inmigrazio horrek, Udalemiko zenbait auzo lehenaz gainera erdaldundu ditu, hala nola Mendel, Alde Zaharra, Lonja, Damari eta Pasaia, Lezo, Erreterri eta Donostia Kaleak. Horregatik gaur egun Hondarribiko udalerria euskara aldetik nahiko heterogeneoa agertzen zaigu, garai bateko euskalduntasun oso hura gaitzeko zorian aurkitzen delarik. Egoera kritikoa, alegia.

Halere, ba ditu Hondarribiak oraindik euskaldun mantentzen diren auzoak; horietan artean, baserrien auzoz gainera, aipa daitzeko Portua eta Sorroeta auzoak. Auzo hauek ba dute pisurik Hondarribiko Udalemian eta beraiek suposatzen dute hiriko erdigune geografiko-soziala. Garrantzi handia du, beraz, gure honetan euskararekin nagusitasuna mantentzeko hartu behar diren neurriak hartzen hastea, etorkizunari begira Hondarribia euskaldun mantentzeko izan dezakeen garrantziagatik.

1986ko Erroldaren azterketan Geografiazko ikuspegitik adinaren ikuspegira pasatzen bagara, datuek argitasun berri bat hartzen dute. Ikus ditzagun nagusienak:

Hitzegiteko gaitasunari dagokionez.

Ongi hitzegiten dutenak kontutan hartzen baditugu zera agertzen da:

- proportziorik altuenak (%70-80) adin altuena dutenak agertzen dituztela (75 urte-80).
- proportzio horiek zerbait gutxitzen direla 50 urte dituztenetara jaisten direnean (%50-60).
- proportzio horiek gehiena jaisten direla 30-40 urte dituztenetara artean (%40-50).
- proportzio horiek igotzen hasten direla 30-40 urte baino gutxiago dituztenetatik behera (%60 ingurutan).

Datu hauek garbi adierazten digutena zera da:

- Hondarribiko jenderik euskaldunena adinekoa dela.
- Helduak, batez ere 30 eta 40 urte artekoak direla euskaldun proportzio baxuekin ematen dituztenak.
- Gazteen artean, batez ere 20 urtez behekoen artean ia adinekoen proportzioak berriro agertzen direla. Gazteak euskara

berreskuratze prozesu batean sarturik aurkitzen diren seinale nabarmen bezala kontsidera daiteke. Dударik gabe azken 20 urteotan ikastolan eta irakaskuntza orokorki egin diren ahaleginen ondorioztat har daitezke.

Idazteko gaitasunari dagokionez.

Ongi idazteko gai direnen artean honako datuak agertzen dira:

- proportziorik altuena 10 urtetik 20ra bitartekoetan ematen dela.
- gero, 20 urtetik gora, zenbait eta adin altuagoa eta orduan eta gaitasun gutxiago.

Zerbait idazteko gai direnekin antzeko zerbait gertatzen da.

Guzti horiek adierazten du, berriz ere, azken 20 urtetan Hondarrribian, Euskal Herriko beste leku askotan bezala, ikastolatik eta Euskalduntze-alfabetatzeetik pasa direnak beraien hizkuntza gaitasuna hobeaigotu egin dutela.

Beste kontu bat da, hizkuntza gaitasun handiagoa lortu dutenak zein neurritan erabiltzen duten eguneroko bizitzan. Baina hori, bigarren txostenaren gaia da eta beste batean aztertzeoko utziko dugu.

Gaurkoa amaitzeko gogora dezagun Hondarribiko hiriarren Alde Zaharra Agintarien aldetik "monumento historico-artistico" bezala kontsideratua eta tratatua izaten ari baldin bada, Hondarribiko duen Euskararen ezagupenaren altor hori gordetzen ezezik bere etorkizuna ziurtatzeko ardura ere hartu beharko lukeela eta hori lortzeko behar diren medio eta baliabideak martxan jarri. Izan ere, historian zehar pilatzen joan diren hamien balioa ukaezinezko baldin bada ere herri baten arnasa den hizkuntza ezin joko da balio gutxiagokotzat.

Azkenik, aipamen berezi bezala, ardura berezi bat merezi lukeen eta hizkuntza altxorrekoko harri bitxi bat den Hondarribiko arrantzaleen euskara berezia, bildu, aztertu eta indarberritzeko bideak egin beharko litzaiteke. Merezki du horretan txanpon batzu gatzatzea, ezezik, ahaleginik sendoenak egitea.

Iñaki Larrañaga

HAWAI

GOZOTEGIA

S. Pedro kalean
HONDARRIBIA

Nahiz urrutiko izena eduki bertako pastelak dastatu dezagun Hawai gozotegian. Ikusi ahal duzue inoiz umeren bat bere sudurra kristalean pegaturik.

EGUZKILORE

GARAGARDOTEGIA

Arduradun berria: J. I. Marcos

Soko Merkataldegia
HONDARRIBIA

Sorginak eta jentilak uxatzeko erabiltzen zen Eguzki Lorea, gaur, sorgin eta jentil pila batzen gura Hondarribiko EGUZKI LOREAN

ZABALETA

HARATEGIA

S. Pedro kalea
HONDARRIBIA

Behin batean sokamuturrari kristonak hartu ondoren, exeratu eta amari galdetu nion, ama, zer jarriko didazu bazkaltzeko, eta harek, behei xerrak goxo goxoak daukazu.

HURRENGOAN, KALKURADORAREKIN

Urte asko xamar dira gizonak beren "kintako" lagunak elkartzurik egun bat aurreratu den dutela itxera eta bazkari on bat egiteko. Beranduxeko bada ere emakumeek ere badute berea: lehenbixiko komoniko egunarena.

Egia esan asko poztu gintuen lehenbixiko aldi, hainbeste urteren buruan, elkartu eta elkarren berri jakiteak. Zenbat espezializazio! Hantxe agertu zen bizitza bera, bere alderdi on eta gogorrek. Baina, tirat segidan, umetako oroitzez beterik, goizeko bederatzirako autobus batean Gualupera igo ginen, nahiz eta gure helburua Zumarraga izan.

Zarautzen geldialdi bat egin genuen. Esan beharra dago aspaldian herri horretan ez ginenontzako bertan egindako apainduri lanak oso aipagarriak direla. Ustegabeko sorpresa honek hondarribitarren

ustea, Hondarribia Gipuzkoako herri politena delako alegia, zalantzan jarri zigen. Azkenik buru hotzenak honela zioen: Zarautz "señorialagua" dun, eta Hondarribia "más pintoresco". Hala ere, azken hitza portugar batena izan zen: "bazakiet: ni comparar".

Ordu bietan Zumarragako jatetxe batean sartu ginen, hango leku ederra eta hainbat gustorekin apaindua ikusita harriturik gelditzen ginelarik. Bazkaria, oso ona.

Puntuatu eta ausarki, kafe-trotak eta txanpainak sortu zuten giroa onenean. Kasinoko Maritxuri gure esker ona agertu genion paperezko koroa eta banda axula berari jantziarik, komonuan bezela, abestuz, egun goxo hura prestatzen hainbat lan eta molestia hartu zituelako. Ez ginen ahaztu ere buru gainean kalabaza haundi bat Pilar Moxkanekuari jartzea, berak eraman bait

zuen egiazko banda titikitan, orduan hainbeste inbina ematen ziguna.

Gure umore ona gehituz joan zen Zelaburuko Maria Jesusek beste txanpain arronda eskaini zuenarik, berriki loteria irri zaiolako. Oretaz gainera mutil koskor bat akordeia joka hasi zitzaigun, eta gure aitak guztiak ahazturik, ez ginen gelditu dantzan jo ta ke, Mari Karmen Lekuonaren irrintziak nahasten zirelarik.

Eragozpen bakarra kontuak egitean izan genuen, seigarren zatiketan ateratzen zitzaigun xuxen kontua... Heldu den urtean kalkuladora txiki bat eramango genuela erabaki genuen eta kontuak txanpaina hartu baino lehen egitea.

"Agur jaunak" abestuz eta hango zerbitzariak, hain harrera ona egin zigutelako, txalotuz bukatu genuen.

Segidan La Antigua izeneko elizaxora igo ginen. Hura ikustean hango lanen esanahia eta mintzoa ere jaso genuen. Askatasun osoz agertu zirenen bakoitzak bere iritzia eta uste ona. Bizitzako alderdi gogorren atzaparretan dauden lagunez ere oroit ginen, gure oroitzen goxonekin batean erregalu titiki bat eramanez.

Pozik itzuli ginen Hondarribira heldu den urterako asmoz beterik.

Guzia bilduz neure buruari galdetzen diot zer gelditu den txikitako hainbeste kezka, beldur eta majazko urte haiekin. Gutxienean elkartasun giro goxo bat eta itxaropenezko bizi irri baten laguntza. Ez da gutxi bizi gogor eta ilun honen erdian.

Lurdes Zubeldia

44 FUENTERRADIA. — Barrio de la Marina, Calle de Santiago — ND Fot.

LUR GORRI

TXOKOLATEGIA GOZODENDA

Lur Gorri etxeak
Kai berri ondoan

GOSARIAK
APERITIBOAK
MERIENDAK

ITXAS ARGİ

MARİSKOA

Itsasargi, 3
Tel. 64 26 67
HONDARRIBIA

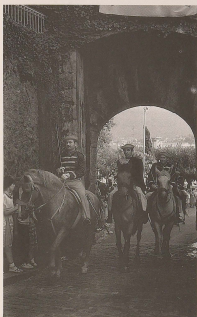
KAI ALDE

JATETXEA

Zuzendari:
Angel ETXENAUZIA

Villa Leku Ona HONDARRIBIA
Tel. 64 46 22

HONDARRIBITAR BAT AMERIKETAN

"HONDARRIBIA" aldizaki honek aukera ederra ematen digu, ale bakoitzean herriko norbaiten bizitzako alderdi bereziak eskaintzean, arrotz zitzaizkigun gauza asko jakin ditzagun; pozez irakurri ohi ditut, aurreneko orrialdean argazki agertzen den edozein hondarribitarren aberastasunak. Urriutietan bakarrik ez dira jaiotzen beren bizitzan txalogarri diren harrigarriak egiten dituztenak.

Nik ere gaur, hondarribitar bat aurkeztu nahi nuke. Atseginia izan zait Hondarribiko seme honen bizi-jokua ezagutzea.

Manuel Amunarriz Urrutia da bera. 1931. urtean Hondarribian jaio zen. Gaztetxo zelarik, apaizetarako zaletasuna sortu zitzaion eta Kaputxinoen komentura joan zen bere ikaslanak egitera.

Ohizko lanbidea burutu ondoren apaiz egin zen; ikaslanetan aurrera jo zuen eta Filosofia gaietan irakasle izan zen; "Ciencias Biológicas" alorrean Lizentziatura titulua eskuratzen zuenek batera, medikutzarako ikasketak egin zituen. Iruñean burutu zituen medikutzakoak.

Gizakien zerbitzuan bere ametsak eskaini asmoz, Amerika aldera jo zuen misiolari bezala.

Gaur gaur bezala, bere egitekoa burutzen ari den lekura joateko, Quito hiriburutik atera eta, 400 kilometroz Andes mendikatea zeharkatu behar du; gero urontzi bat hartu eta, 300 kilometro aurrera jo behar du, Coca izeneko bere herria iristeko. Amazonas ibaihandiaren ibailadara den Napo ibaiak gora joaten da.

Amazonasko oihan-baso zabalaren bihotzetan aurkitzen da, beraz, Manuel Amunarrizek misiolari lana egiten duen lurraldea.

Gure misiolari honen lanak ez du antz handirik orain 500 urte. Lur Berria aurkitu zutenek egin zuten lanarekin konparatuta. Iñorik ez du aitortu nahi —edota aitortu nahi duenari mingaina lotzen zaio— garai hartan burutu zen sarraskia: herria desegin, gizakiak zapaldu, ondasunak ebatsi, chitura eta kultura ezabatuta, bertakoen erlijioa porrokatu...

Lehenen lehenik, bertakoen izaera nolakoa den ezagutzen saiatu da; haien ohiturak bereganatu. Bertakoen kultura eta hiz-

kuntza birreskuartzen ahalegiak egiten ari da.

Elizan, katekesian eta 200 neska mutiko jasotzen dituen ikastetxean egiten dituen apaiz-lanek gainera, sendakuntza alorrean harrigarriko ekintza darama aurrera gure misiolariak.

Aipaturiko Coca herrian herietxe bat dago, eta bertako medikuek Franklin Tello izeneko herietxean lanik egin nahi ez dutenez gero, bere esku hartu du Manuel Amunarrizek etxe hau.

Ohizko sendaketaz aparte, ikerketa lan zabal bat egiten ari dira misiolari talde bat izan ere oraindik ezezagunak diren gaitz eta gaisotasun ugari baitago lurralde haietan: bereiziki tropiko lurraldeetan sortzen diren gaitzak honako hauek dituguz: estee-tako gaitza, tuberkulosis, lepraren antzeko larri-gaitzak etabar.

Besteak beste, Manuel Amunarriz Urrutiak, bere ikerketa lanei esker, orain arte ezezaguna zen gaitz bat bereiki du. Tuberkulosis gaitzaren antzekoa izanik, sendaeziña bezala zeukaten, erabiltzen zituzten sendagaiek alferrikakoak zirelako.

Birikak zornez betetzen dituen gaitza da orain esaten ari garen hau. "PARAGONIMIASIS" da bere izena. Hilzorrian zegoen mutiko bat, ebaketa gogor batez sendatu zenez gero, inguruko herri handi batera delitu zuten, eta % 10 biztanle gaitz honek joak aurkitu zituen.

Gaitza sendatzea gutxi ez zelarik, gaitz hori zertatik zetorren aurkitu zuen Manuel Amunarrizek. Ibaiko karramarro edo kangreju gordiak jatekik sortzen zela aurkitu zuen. Sendabideaz batera, gaitzaren jatorri topatu du. Sendagaia Japondik ekarri du.

Tropiko edo lurralde beroetako gaitzen ikerketa egiten ari diren medikuentzat sari bereizi bat dago Ameriketako. Sari hau, hango nazioaldetako hiriburuetan txandaka zabaltzen da.

Joan zen urtean Guatemalan erabaki zen sariketa hau. Eta hain zuzen MANUEL AMUNARRIZ URRUTIARI eman zioten, berak egin zuen aurkikuntza harrigarriengatik.

Milla sariren berri jakin izan dugu, baña, hondarribitar jator honek, ertamerika aldean sona handikoa sari hau eskuratu duenaren berriki inor ez digu eman.

Bejondaiola, Jainkoarenganako maitasuna sendidei maila honetan lagunduz agertzen duen hondarribitar honi!!

Atsegin bekizkizua jaio zifien herriko pestak, aurtengoan gurekin baizaitugu. Aurrera zure lanean!! Maita zure herria, maita haien herria, haiena ere zeurea baiduzu!!!

Martin Iturbe

KAI-ALDE

GOZOTEGIA

San Pedro, 10 - Tel. 64 10 47
HONDARRIBIA

Inoiz dastatu ahal duzu kariatik urbil, KAI ALDE-n egiten duten TXAPELA, hau ez da Tolosako horiek egiten duten bezelakoa, hau, trufaz betetako txokolate tarta da.

URRATS

OINETAKOAK

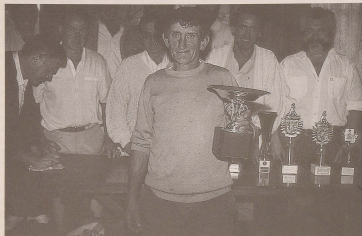
Bernat Etxepare, 1 - Tel. 64 31 90
HONDARRIBIA

"Garaiturikan etsaia
libratu zuen gure erria"
T'eskeronez, ziñ-eskeñia beteaz
Zure oinetara doa erri guzia,
Oleerso'ko Maria.

Jarria de lehen harria

JAIZKIBELGO GAZTA BERRIEN SONA ENTZUTEN HASIA DA

Pablo artzain ezaguna, Jaizkibelgo I Ardi-gazta Lehiaketan irabazitako saria duelaik.
(Ana Solé-ren argazkia).

Igaz "HONDARRIBIA"-ren dei atseginaz baliatu nintzen, gure hiriak gastronomiaren eremuan, nere ustez, duen garrantzia eta, eginbideak planifikaturik, kultura, turismo eta ekonomian atera litekeen probetxua aipatzeko.

Imitaziozale ez naizenez eta berrikuntzak maiteago ditudalarik, artisau eran egindako arrai kontserba edota baserriko emailtezi dagozkien sukaldaritzako-erakusketak antolatzearen alde agertu nintzen, horrela, gaur egunean Euskadiko hainbat lekutan dauden jakintza eta jardunak euskaldun guzkiek ezagutzeko aukera izango dutelakoan. Proposatu ere nuen Jaizkibelgo la-

rre epeletara, neguan, babes bila biltzen diren ardiak esnez egindako gazta berrien lehiaketa udaberrian antolatzea, horrelakorik ez bait dago Ordiziako gazta zaharrena kopiatu baizik egiten ez den Herri honetan.

Norbaitek haintzat hartu zuen proposamena eta aurten, uztailaren 2an, Jaizkibelgo I Ardi Gaztaren Lehiaketa egin zen Azeri elkarteak, Mikel Tabernak bertako sei artzainengandik jasotako hamaika gaztarekin.

Lehiaketaren lehen harria jarria dago. Hobetu daiteke eta hobetu egin behar da, emailza aberatsak berehalako batean jaso daitezke.

Gertaera Maiatzera aurreratu beharra dago. Hemen lehen gaztak Martxoan egiten bait dira. Sasoi horretan ardiek udaberriko belar gaztea jaten dute eta usain guttia esnera pasatzen da. Bere betetasunez datatzeko, idortzeko denbora gehiegi ez luzatzea komeni da. Bostpasei aste aski izan daitezke. Aurten epaimahaikoez datatu zituztenak lehortuegiak zeuden. Lehiaketa San Isidroren egitea ez legoke balere gaizki.

Sari mamitsuak egoteak eta publizitate egokia egiteak ere parte hartze handiagoa ekarriko lukete, beti ere Jaizkibel eta honen inguruak ezartzen duten mugaren barruan. Baina bestetik, artzainek ere aurkeztutako produktuetan ezinbesteko higiena baldintzak betetzen saiatu beharko dute. Esnea garbi jetsia egotea, eta zikinik ere ez edukitzea iragazia, arretaz manipulatua, euli eta bestelako xomorroetatik urruti, eta berarek mami beratsean arrautza ugalkomik jarriko ez duten tokian idortuak, bestela mantxak eta baita larbak ere sortu daitezke, izan ere, garai batean horrelakoak zenbait datatzaille zabarentzat ontasun seinala baldin baziren ere, gaurko egunean, arduragabekeria, zikinak eta higiena-eza baizik ez digute adierazten.

Produkto ona izanez gero, saltzaileak eta inguruko ostalariek zalantzarik gabe eskainiko diete bezeroei egokitasunez prestatutako, eta Jaizkibelgo gazta berria gutuziak postrre izango da udaberriko otordueta.

Gazta horrek funts gabe bihurtuko du harako esaera zahar hura: "Egunero gazta, urtean gazta bat". Puskat bat dastatzen duenak noiz bukatu ez bait du jakingo.

Juan Jose Lapitz

LUPE

ARRANDEGIA

C/ Zuloaga - Tels. 64 41 59 - 64 42 56
20280 HONDARRIBIA

Arrosela, legatza, antxua, atuna, zerbaiz gehiago behar.
Aurreko baratz urdin horrek ematen dio Luperi bere barazki ederrenak.

KULLUXKA

SAGARDOTEGIA - JATETXEA

San Pedro Kalea
HONDARRIBIA

ZERIA

JATETXEA

San Pedro, 23 - Tel. 64 27 80
HONDARRIBIA

GARIN

ASTILLEROA

Tel. 64 49 76
HONDARRIBIA

Aski ezagunak Garin aitak egiten zituenak, semea ez da gutxiago. Beti lan berean ibiltzeko esperientzia ematen du, eta hori da aitarengandik-semearengana pasatutako gauzarik preziatuena.

KANPAIAK DIRELA TA

Aurreko alean **JOSE LUIS ARBELAITZ**ekin aritu ginen blagan, Aipatu ziren gaien artean batek bereziki bereganatu zuen gure arreta: **kanpaiak edo ezkilak jotzeko modu eta moeta desberdinak.**

Hona Jose Luisen hitzetan berak jotzen dituen kanpai-jokaldien nondik-norakoak:

AINGERU-EZKILA:

Aingeru-ezkila da haur tikiaren agonia, hil-ezkila baño haur tikiarena. Ta aingeru-ezkila jotzen zen ez hiltzen zenean, baizik bere kaja etxetik atera ta elizera hurbiltzerazkoan.

Izaten zen burni koskor bat, ta kanpaiak mugitu gabe, kanpai tikiari halako golpeak eman behar ziren, kontatuak eta hainbeste aldez.

Bazuen monagioloak aingeru-ezkila jotzeko balmena.

GALERNA

Galerna jotzen zan Maiatzako 3, egunetik Setienbreko 14.a bitarte, ta biek dire Gurutzan bi fiestak, Gurutze Santuaren bi fiestak. Batean da Gurutza arkitzea, ta bestean da, Gurutza kristauaren azaugarri aukeratzea bezela. Bi egunetako muga hortan egunerok, goizeko bostatan egiten zen hori jo. Hori izaten zen udako ekaitzaren kontra.

Jotzeko modua da hil-ezkila bezela hasi, ta gero laisterrago, ta laisterrago, ta azkeneko dar-dar-dar egiten duela bukatzen da ehunda hamahiru golpe jo arte, gutxi gorabehera. Ta gero, bukaieran, golpe batekin bukatzen da.

AGONIA

Gero, **agonia**, hil-ezkila. Hamabi golpe izaten ziren denakentzat, senarrakentzat bukaieran hiru golpe, emakumezkoentzat bui.

MANDOMA

Eta hileta nagusiak zirenean, jende haundiantzat, aberatsakentzat, elizako gizonak, errege eta abar, egiten zen hori bera, biñon bi kanpai haundiakin jotzen zen. Jokaldi horri izena jarri zioten **mandoma**.

Ta mandoma jotzen da setienbren 10ean, Hondarribiko goragami den gerra hartan murrailatan hil ziren gizonantzat egiten den elizkizun hortan, nahiz hortan pisu haundirik ez izan eginkizun horrek.

JOTZEKO EGUN BEREZIAK**Hildako guzien eguna**

Orain, neunik antolatuta, hiltako guzien egunean jotzen da mandoma arratsaldean egiten den elizkizunaren bitartean, galdutako gabe.

Santa Ageda Bezpera

Santa Ageda bezperan jotzen dugu galerna. Ohitura hori erabat galdut zen, eta jaso nahian bezela jotzen dugu. Ta jotzen dugu, lehen esaten zuten bezela: Hondarribiko sorgin guziak hemendik juteko. Biñon nik nola ez dakiten ze jotzen zuten, orduan nik egiten dut galerna hori Santa Ageda bezperako.

Orain koruak ibiltzen diren ohitura erakaria den bezela, lehen Hondarribian ez zen korunik izaten, biñon kanpaia-jotze hori bai, sorginak hemendik juteko.

Nik hori hola jaso dut: kanpanak jotzen zirela Santa Ageda bezperan Hondarribiko sorginak hemendik bialtzeke. Noski, egun hortan beuden ordu batean egin zuten bileraren bat, eta kanpana-soinu horrekin prestatzen ziren hemendik juteko, Eleizaren gogorrenen bat gainera jaso gabe.

San Juan Bezpera

San Juan bezperan ere jotzen dugu galerna. Hori bera jotzen da, baliteke lehengo

lege berera udako ekaitzaren kontra, indar erlijioso edo magiko bat botatuko genuen bezela.

Hori egiten da San Juan suak egiten diren ordu berean, garai berean, ilunabar hortan jotzen dut hori hiru aldiz, galerna.

Orain jotzen duten aldiro jotzen dut hiru aldiz. Lehen goizeko bostatan jotzen zen behin, Jotzen hasi ta bukatu arte 113 golpe, biñon azkenekoak izaten ziren oso laisterraka.

Bestelako Jai-egunak

Gero, jai haunditan, lehen egiten zen Corpus egunean bakarria jo, Ocho de setiembren bai edo ez, jendeen arauaren, zertik ez zen behinere jenderik izaten, kanpotik ekartzen zuten kanpai-jotzaileak lehen.

Orduan denak eskuz jotzen ziren, ta garai batzutan, bestetan ez, segun motorrak ondo jarnak baziren edo ez. Instalazio onak egin ezkerro, izandu da garai bat denak elektriko egiten zirela. Ta orain ibiltzen dire hiru elektrikoak, ta haundienak eskuz ibiltzen ditugu. Ta salatzan gera jarrik haundienak etortzen direnean, nahiz eta elizako gizonak ez eskatu. Eguentzan joko diltugu, ta Pazkotan batzutan ere bai, biñon Ocho de Setiembre hortan dana betetzen da ondo. Bañon lan asko egin behar da, zertik ez oia inor izaten jotzeko.

NORI JASOAK JOTZEKO MODUAK

Jasoak ttut Artolatarren familiatik, noiek beti sakintzuak ta monagioloak noia izandu diren. Ta gero, alkate zaharrak, Francisco Sagarzazuak ere bai, biñon alkate zaharrak bazekien gehiogo, ta jun zen gehiogo esan gabe, Sagarzazu asko ibila da gazte denboran monagiolo ta kanpanakin.

Tx. Sagartzazu

"BAÑISTAK"

Naturalezak bere apaingarriak dotoreez jantzi zuen Hondarribia sortu eta hazi zen eskualdea.

Klima bustia, negu leunak eta uda ez bereogiak dituenenez, beti izan da bisitari guzaien gozamena.

Udatiarren tradizioa ez da oraingoa. XIX mendeko azken bi hamarkadetan hasia zen.

Udaldia Hondarribia igarotzen lehenengoetako bat Mirasoleko markesa izan zen. Denda kaleko 9. zenbakian egoten zen eta Kasinoaren eragile handia izan zen.

Portua (1897tik 1899ra) eta Puntala (1907tik 1916ra) zabaltzean, hiriaren bizimodua erabat aldatu zen "Udako Hiri" bihurturik.

Butree pasealekuko eta Boleen pasealekuko villak eraikitzeak, Mouriscot hotela Alamedan, Perla Cantabrico, Miramar, Jau-regi, eta geroago Concha eta France-k hiriko udaldia segurtatu zuten.

Udatiarrei herritarrek "bañistak" esaten zieten.

Madrilgo aristokrazia, hondartzako paketa eta lasaitasunaren bila, hondar finak eta ibilbide ederrek erakarrita, Hondarribian biltzen zen.

Udaldiak Sanferminetatik Herriko Jaiak igaro arte irauten zuen.

Bañistak hondartzara joaten ziren; gizonak sonbreruak eta bastoiak eta emakumezkoak gona luze eta sonbrillaz, eguzkiaren izpiek aurpegiko azal zuria beztu ez ziezaieten, aurpegi beltzararen moda urte batzuk geroago iritsi bait zen Coco Chanel

modistak ekarrita. Injudeek, mantal eta puntilla enkaionatuzko kofaki jantzira, haurrak zaintzen zituzten.

Hondarrean sakabanatutik toloak eta kasetak jartzen ziren. Bañeroek igeri egiten irakasten zuten eta itsas ertzearaino estalita hurbiltzen ziren bañistek laguntzen zieten.

Bainu pribatuak ere baziren, Anjel Aseginolazaren astileraren ondoan. Bainu hauek ur gazi epelez beteriko bainera handietan hartzen ziren, aldeaz aurretik ordua eskatuta eta erabakitako dirusaria ordainduta.

Barkileroak bere eskaintzak oihuka iragarri zuten hondartza korritzen zuten. Hauetako bat, aleman jatorrikoa eta 1914ean Frantziatik etorria, oso famatu zen. Jendearen arreta beregantzeko soinua ateratzen zuten

burdina batzuen alboetan zeuzkan egur batzuekin, honela kantatzen zuelarik:

*A la vanille pour les filles,
A la canelle pour les grandes
demoiselles,
Au citron pour les garçons.
La fari dondin, la fari dondon.
Qu'ils sont bons, sont bons,
sont bons,
La fari dondin, la fari dondon.*

Udatiar aristokraten giroak 1936. urtera arte iraun zuen.

Sorkunde

Mendelu Auzoa - Tel. 64.15.34
HONDARRIBIA

TAYLOR eta ARTABAN
Itsasontzien banatzailea
EVINRUDE motorrak

ERROPADENDA

San Pedro kalea, 8
Tel. 64.12.24
HONDARRIBIA

**GUADALUPEKO
KANTINA
JATETXEA**

HONDARRIBIA

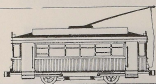
ALARDEKO AGINTARIAK

Hatxeroen Kabo Nagusia: Liborio Aranburu
 Danbor Nagusia: Jose Inazio Ugarte
 Musika Banda: Zuzendaria: J. A. Irastorza
 Tenientea: Alfonso Moreno
 Zaldizkoak: Burgomaestrea: Jokin Etxaniz
 Komandantea: Jose Luis Moran
 Kapitana: Pedro de Miguel
 Tenientea: Jose M. Siguero
 Kometina: Eudivigio Tife
 Infanteria: Komandantea: Emilio Iridoi
 Jaizubia: Kapitana: Florencio Arrieta
 Tenientea: J. Manuel Olaizola
 Arkolla-Santiago: Kapitana: Jose M. Gurrubet
 Tenientea: Manuel de Pablo
 Akartegi: Kapitana: Dionisio Antzisar
 Tenientea: Bautista Mendizabal
 Herrikoa: Kapitana: Juan Fernandez
 Tenientea: Juan Galartza
 Montaña: Kapitana: Felix Duinat
 Tenientea: Jose Zeberio
 Semisarga: Kapitana: Jose Anjel Lizarraga
 Tenientea: Antonio Aroza
 Kosta: Kapitana: Inazio Gonzalez
 Tenientea: Juan Jose Arburu
 Gora Ama Guadalupekoa: Kapitana: Moises Jauregi
 Tenientea: Pedro Zamora
 Ama Guadalupekoa: Kapitana: Eusebio Salaberria
 Tenientea: Peio Alza
 Gazteria: Kapitana: Jose I. Lekuona
 Tenientea: Salbador Emazabel
 Beti Gazte: Kapitana: Jose Migel Elduaen
 Tenientea: Urbano Emazabel
 Gora Arrantzale Gazteak: Kapitana: Maximiano Emazabel
 Tenientea: Manuel Enparan

Mixtoa: Kapitana: Felipe Izquierdo
 Mendelu: Kapitana: Luis Ezkerro
 Tenientea: Pablo Lasa
 Olearso: Kapitana: J. A. Susperregi
 Tenientea: Jesus Amunarriz
 Arrantzale Zaharrak: Kapitana: Florencio Sorondo
 Tenientea: Pantxo Etxebeste
 Artilleria: Kapitana: Juan Jose Sanchez
 Tenientea: Jesus Bilbao

AMBIGU

KAFETEGIA

Santiago kalea, 45
 Tel. 64.03.87
 HONDARRIBIA

ZABALA JATETXEA

San Pedro Kalea, 14
 Tel. 64 27 36
 HONDARRIBIA

BEREZITASUNAK:
Txuleta,
Kogotea eta rapea

txantxangorri

San Pedro kalea, 27
 Tel. 64.21.02
 HONDARRIBIA

Taberna behean,
 ohizko denda lehen pisuan

Danborrada: IDOIA GALARZA

Musika Banda: IOSUNE LASALDE

Zaldizkoak: AMAIA MORAN

Herrikoa: GARBINE GARMENDIA

Montaña: GARBINE ARROYO

Semisarga: JUNKAL LOIDI

Gazteria: MARINA ETXEBERRIA

Beti Gazte:
M.ª TERESA SAGARZAZU

Arrantzale Gazteak:
MIREN LARRARTE

Arrantzaleen Kofradia:
MANTTO ETXABURU

*Hondarribiak munduan zehar
ezaguna izateko hiru gauza ditu:
Herria bera,
Gure arrantzaleek
hatzemandako legatza,
eta BOK-ek egindako haltzariak.*

Jaizubia: MAITE MANTEROLA

ARKOLL: ANA SUNSUNDEGI

Akartegi: ARANTXA LEKUONA

Kosta: LUPE IZA

Gora Ama Guadalupekoa:
M.ª EUGENIA ORONÓZ

Ama Guadalupekoa:
MARTA MARTÍNEZ DE LUGO

Mixtoa:
BEGOÑA MENDEZ DE VIGO

Mendelu: ELENA BERASAIN

Olearso: MARI JOSE GOIKOETXEA

Artilleria: ARANTZA MARISKAL

foto estudio LUC

*Kantineren argazki hauek
LUC-ek eginak dira.*

Zuloaga, 18
Tel. 64 19 72
HONDARRIBIA

SARE PELAGIKO HORIEK...!

Hegamotzetara joan diren untziek hasiera ona izan dutela esanez hasiko gara oraingoan; arrantza onak lehenengo itenaldian, batzuk besteak baino hobek, noski, hau urterokoa bait da.

Orain arte, Abuztuaren erdialdean, 800.000 kilo hatzeman dituzte. Salmentak ere onak Santiago egun arte. Izan da 80.000 kilo saldu den eguna ere, kiloko 350 pezetatik jaitasi gabe.

Geroztik, salneurriak beherakada handia izan du, minimotaraino jaitasi delarik, hau da, kiloko 260 pezeta freskotarako.

Kontserbatarako, berriz, hauek izan dira salneurriak,

10/15 kilotako atuna ... kiloko 215 pezeta
5 kilotako atuna kiloko 170 pezeta

Gure kaian sartutako hegamotoz asko Frantziara saltzen da. Azken egunotan, Mediterraneo kaletan arrain asko sartu da eta honek kompetentzia handia sortarazi duenez, prezioak jaitasi egin dira.

Hegaluzea.— Aurtengo kostera ez da guk nahi bezain ona izaten ari. Orain arte 200.000 kilo ekarri dira, denak freskotarako saldu direlarik. Hasieran kiloa 460 pezetetan saltzen hasi bazen ere, gero 270eraino jaitasi da.

Esan bezala, kostera honek ez du itxura onik eta gure ustez Iparraldeko ontziek dute kulparik handiena, euren sare pelagikoak botatzen dituztelako. Kostera egiteko sasoi aurrera doa eta emailza eskakak orain arte.

Bestalde, istilu franko izan da mugaz bi aldeko arrantzaleen artean azken egunotan sare eta bolanta pelagikoak direla eta. Arrantza egiteko era honek arraina gutxitzez gain ondorio kaltegarriak ere ekar ditzake. Jakin dugunez kontserberoek ez omen dute horrela harapatutako arrainik erosi nahi, hondatuta eta itxura txarrekoa gelditzen delako.

Askotan aipatutakoa errepikatuko dugu.

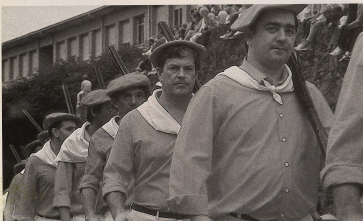
ARRANTZA

arrantza lanetan benetako arrantzaleak etorkizuna kontutan izaten duela, ez da ordea urrutira joan beharrik beste modu batera dabilazala ikusteko, esango nuke egiten duten hori ez dela arrantza, sarraskia baizik.

Bilera ugari ere izan da aurren gure ordezkarri eta frantsesen artean, orain arte ezer konpondu ez bada ere. Azken orduko berriek diotenez Urria arte itxoin beharko da "guda" hau zertan gelditzen den jakiteko, ordurarte ez bait dira berriro bilduko.

Andres Olaskoaga

JATETXEA

Santiago Kalea, 67
Tel. 64 32 98
20280 HONDARRIBIA

JUSTIZ JATETXEA

Gutziz ederra baserria

Montaña Auzoa
HONDARRIBIA

Guadalupeko

Jatetxea

Tel. 64 46 81
HONDARRIBIA

GAZTETXEA

Jende gehientsuenak jakingo du onuz-
kero SAINDUAN dagoela GAZTETXEA ko-
katunik, halabaina batek baino gehiagok ez
du jakingo zer egiten den bertan, zer es-
keintzen den, zertarako behar duten gaz-
teek etxea, etabar luzea ziur aski. Galdere
hauei erantzun asmoz eta jendeak gazte-
txetaz idela garbi xamarra eduki dezan,
hona hemen zenbait argibide:

Azken hauteskundearen ondoren eratu
zen Udal Gobernuia laister jabetu zen gazte-
teek orokorki zeukaten arazoetaz eta horri
erantzun egokia eman nahian, egin zuen
programaren barruan, gaztetxea martxan
jartzea erabaki zuen. Hasiera batean, ez
genekien oso ondo nolako gaztetxea bide-
ratu. Bazirudien bi aukera zeudela: alde ba-
tetik —errazena— gaur egun zenbait herrik
gaztetxearekin egin duen antzera egin, hau
da, gazteei etxea eman eta beren bizkar
utzi heurre nahi dutena egin dezaten edo,
beste zenbait tokitan egiten den eran,
etxea uzten zaien garai berean, gazte guz-
tientzako baliagarria izango den etxe bat
antolatzen saiatu, bertan zerbitzu batzu ere
eskeiniz.

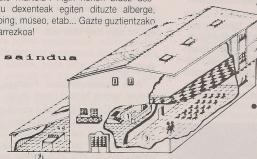
Dudarik ez guretat askoz errazagoa
izango litzatekeela etxea utzi eta hor kon-
pon, baina erresponsabilitate pixka bat
eduki ezker holakorik ez genezakeen egin.
Beraz, garbi dago bigarrenari heldu geniola
zeren eta eskaintzen dituen abantailak ez
bait dira txikiak. Bigarren aukera honekin,
gaztearen heziketa osagarriak izan daitez-
keen aktibitateak eskeini nahi dira; gazteek
kalean aurkitzen duten gizarte kontsumista
eta egoistatik az zerbait baliagarriagoa izan
dezaten.

Helburu guzti horiek bideratu arren,
persona bat kontratatzeari ekin genion eta
gaur egun esan daiteke guztiz beharrezkoa
dela berak egiten duen lana, zeran eta
munduan zehar gaztearen inguruan mugit-
zen den informazioa eta egin-beharra ez
bait da gutxi. Gisa honetan, eta oraingoz,

bata bestea bezain garrantzitsuak diren bi
zerbitzu behintzat eskaintzeko ideia dago:
—gero gehitu joan daiteke— "Gaztearen
Informazio Bulegoa" eta "Gazteari-Seksu
Aholkularitza". Aparte geratzen dira noski,
gazteek berek, kontseilariaren bidez, egin
nahi dituzten ekintza guztiak. Alegia: edo-
zein ikastaro mota, bidaiak, kirola, etab. Ja-
kin ezazue ere, lagunartean denbora lasai
igaro nahi duenak, bertan bideo-gela eta
egon-gela izango dituela. Bertan, emanaldi
ezberdin eta oku zenbait antolatuta ahal
izango direlarik.

INFORMAZIO BULEGOA

Gaur egun munduan gazteari buruz
dagoen informazioa hain handia denez,
nahitanahiezkoa bezala jotzen dugu Infor-
mazio Bulegoa edukitzea. Bere eginkizuna
ez da mugatua izango baizik eta mugaga-
bea; horrela, gazte batek bere kabuz jaso
ez dezakeen informazio asko eskura deza-
ke bertan. Hasiera batean, gutxienez jakin
ahal izango da zenbaterainoko aukerak
dauzkaten gazteak kanpora irteetako, nola
egin daitezkeen "intercambio" edo elkartru-
kaketak, zer nolako posibilitateak dauden
atzerrian hizkuntz ikastaroak egiteko, mer-
ke bidaiatzeko dauden aukerak eta beste
mila gauza. Baita ere bertan emango da
"Gazte-Txartela". Agiri honen bidez des-
kontu dextentatek egiten dituzte alberge,
kanping, museo, etab... Gazte guztientzako
beharrezkoak

● **Bigarren planta:**
dantza, espresioa,
antzerkia

● **Lehen planta:**
tailerrak eta
bilerak

● **Beheko planta:**
1) informazioa
2) jolas gela
3) hitzaldiak eta
proiektzioak

ARRAUNLARI
JATETXEA

Butron pasealekua
Casa Etxe Alai
Tel. 64.15.81
HONDARRIBIA

Europar gehien saltzen den
karabana: Birstner.

HEGO EUSKADI ETA
ERRIOXARAKO BANATZAILEA

Erakustokia:
Hondarribiko Aireportuko bidea
Tels. 62 69 78 - 64 21 42

XILBER
PIZZERIA

San Pedro, 47 - Tel. 640059
HONDARRIBIA

AMA GUADALUPEKOAREN FUERTEA

Estatuak Hondarribiko Udal eremuan fuerte bat egitea erabaki zuen eta horretarako harremanetan hasi zen Hiriarekin Donostiako Koronel Komandantearen bidez.

Espropiatu beharreko lurraldeak bi belardi zituen Jaizkibel mendian, Montaña auzoan, guztira 758 area eta 88 zentiaireakoa.

Francisco Conde y Calleja gerra-peritoak 1887ko abenduaren 7an "Justiprezio-ko Orrialdea" prestatu zuen "Guadalupeko Andra Mariaren Fuerte" eta bateria gehigarriak jartzeko behar zen lurra tasatu eta Estatu eta Gerra Erramuari lagun komeinoan uzteko.

Area 10 pezetatan balioztatu zuten gehi irabaziazaren %ko 3a, legearen arabera, guztira 7.816,46 pezeta zirelarik.

Udal Batzak, urte bereko abenduaren 11an, obrak ekarriko zituen mesedeak go-goan harturik eta Patriarekiko maitasunak eraginik tasazioa ontzat ematea erabaki zuen aho batez eta aipaturiko lurak Estatu eta Gerra Erramuari uztea, diruari uko eginez, noizpait Gobernuak fortifikazioak uztea erabakiko balu hauek berriro Udalaren esku gelditzeko baldintza bakararekin.

Probintziako Gobernadore Zibila 1887ko abenduaren 29an Batzorde probintzialaren akordioa jakin arazi zion Udalari. Akordio horrek fuerteko lurren tasazio prezioari uko egiteko Udalak hartutako erabakia deseztatzen zuen, Udalaren zeregina Udal ontasunak zaintzea eta gordetzea izaki, ezin bait zion inolaz ere inori ezer dohanik eman.

1888ko urtarrilaren 10eko errege Aginduz, Hondarribiko Udala eta Juntaren eskaintza onartzea eta halako eskuzabaltasunagatik eskerrak ematea agindu zuen erregeren ordeze Erregina Errejenteak.

Obraren inaugurazioa 1887ko azkenean izan zen, baina lanak, Udalaren aldeko uzkuntza espedienteen tramitazioa zela eta, ez ziren hasi 1889 arte.

1899. URTEA

Amara Guadalupekoaren Fuerteari dagozkien berriak honako hauek ditugu.

Jaizkibelgo Ipar-Ekialdeko mendi-egian dago kokatua, itsasotik 210 metro gora; trapezio eitea du; kalibre batzuetako 72 artilleria pieza omen zeuzkan baina aldatetarik gertatu dira eta ezin jakin daiteke zenbat eta nolako piezak dauzkan azkenean. Bateriak eta plataformak eginak ditu, eta fosoa bere defentsekin, eskarpa eta kontraeskarpa erabat bukatuak dauzka. Koartelak egiten ari dira. Abantzadako lanak diren fuerte aurreratu bat eta bi bateria, asmo hutsa dira oraindik eta beren kokalekua bakarrik dago erabakia. Errepide batek Hondarribiarekin lotzen du. Fuerte honek ederki hartzen du Frantziako itsas ertz guztia, eta, beraz, Sokoa ere bai, nazio horretako gerra-ontzien babes portua.

Tiroak Donibane Lohitzune harrapatzen du eta bertako tren-geltokia, Behobia, Biriatu, eta bi toki hauek elkartzen dituzten errepideak eta trenbideak, eta gure aldeko errepideak eta trenbideak Gaintxurizketa eta Andrearrisiko gailurretaraino, Iruñ, Hondarribia eta Behobia, bi zubi internazionalak, Jaizubiko ibarra eta Aia mendiko iparraldeko egia.

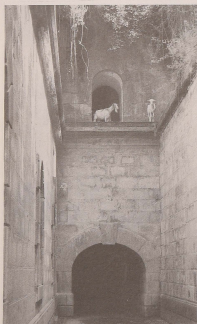
Fuerte 1900eko urrian inauguratu zen, bertako sarreran dagoen harlosak adieraz-

ten duenez. Obretan hamabi milioi pezeta gastatu ziren.

Fuerte utzi ondoan, Udalak, 1967ko apirilaren 26ko Plenoan, komisio bat osatzearabaki zuen lurak berreskuratzeko tramitazioei ekin asmoz, belardi hura Amara Guadalupekoaren Fuerte jartzeko bakar-bakarrik utzi bait zion Udal Batzarreari Estatu eta Gerra Erramuari 1887ko abenduaren 11an. Batzorde hura Pedro Aginagalde Alkateak, Domingo Iza Alkateordeak eta Juan Jose Lapitz zinegotziak osatzen zuten.

Elkarizketa luzean ondoan, Udalak Alfonso Manuel Oronoz Alkain Alkatearen bidez, ehun urteren buruan, lurraldea berreskuratzeari lortu du, baita militarrek egindako eraikuntzak ere.

1988.ko abuztuaz
Florentino Portu

TXORI TABERNA

Higuer Itxas-argi ondoan

TXORI entsalada berezia
Txuletak
Atuna

JUSTIZ ETA BERE KONDAIRA

Duela hogeit hamar urte Medianborda baserriko Tomas Ugarteek honako kondaira hau kontatu zion Nils M. Holmer sueziar hizkuntzalarian:

"Espainiko erregea etorri zan egun batean Gaizkibelgo mendira ehizara. Eta ehi-zan zabilela egin zen brumarekin galduta. Ta gero bueltaka zabilela, gertatu zen etxe hori bilatzea. Ta gero etxe hortan gelditu zen. Lo egiten etxe horretan zegoen. Bizi zen neska gazte eder bat. Eta galdetu zuen nola esaten zen euskaraz "muy hermosa" ta esan zioten: **Gutzitz ederra**. Eta gero egun batzuek pasatu eta gero erregeak esan zion erregeal bat egingo ziola ta galdetzeko nahi zuen dina lur. Eta hura eman zion." (1).

Hizkuntz ikerketa zen Holmer jaunaren helburua, Hondarribia inguru hauetan ibili zenean eta **El idioma vasco hablado** (1964) liburuan bildurik eman zuen bere lana. Liburu berean dator kondaira horren beste bertsio bat ere, baina bigarrenia Justitzko alabak kontatua, Pepita Etxebeste izenekoak, eta bada aldakuntzarik beste horrekin. Hara hemen:

"Bizi omen zen famili bat ta gero aitaki neska eder bat. Ta etorri omen zan errege bat ehizara ta etxera etorri omen zan Santxo Abarka. Eta neska horrentzat enamoratu omen zan, gustatu omen zan. Same bat izan omen zuten. Eta gero erregeak gauz asko eskini omen zion. Eta gero neskek esan zuen lehengo gauzak aski zituela. Erregeak esan omen zion telatuaren gainera igotzeko eta handik ikusten zituen terrene denak beretzako. —Zu gutzitz ederra zera." (2).

Ez zen lehen aldikoz Justitzko kondaira literaturan sartzen zena, zeren Pierre Lhande zuberoar jesuita euskaltzaleak **Mirentchu** (1930) zeritzan eleberraren 9. orrialdean gauz bai zuen Nafarroako errege Santxo Abarka eta Justitzko alabarrena eta eleberritortako pertsonaia nagusiari Gutzitzederra eman zion izentzat, eleberraren pasailoak inguru horretan hasten zituenez. Baina Lhande ere ez zen kondaira hori aipatzen zutenetik lehen, 1930 Conde del Llobregat-ek argitaratu zuen **Fuenterabia. Noticias históricas**-en lehen kapituluaren ere badator eta liburu hau oso irakurria izan da 1942an berargitaratu zenetik. Hala ere, zer dago egizkorik kondaira hortan?

Ikus dezagun agiriaren argira:

Ikertu dudan alde guzietatik, kondaira horren aipamenik zaharrena, Justiz base-rrian oraindik gordetzen duten aitonen semezko eskuizkribu batean dator, Errege Felipe III.aren denboran noblezazko arma agiriak ematen arduratzen zen Diego de Urbinak 1613. urtean idatziada. Hamabi urte geroago argitaratu zen Lope Martínez de Isasti lezoararen **Compendio Historial de Guipúzcoa**, eta epenez eman zion gar-rantzirik Diego de Urbinaren agiri hori, honako aipamen soil hau baizik: "Los de este linaje vienen de un hijo del Rey D. Sancho

Alfonso de Navarra: del cual dicen y escriben que andando a caza en la sierra de Jaizquível, fué a posar en esta casa, de cuya doncella (que era muy hermosa) se enamoró, y hubo en ella un hijo varón, de quien descienden los de Justiz, según certifica el Rey de armas." (3). Gero, gure mende honetan Serapio Mujika, García Carralra añaik eta Llobregat kondak indartua izan da beren aipamenez (4). Baina, Joseph de Moret historiagileak ezer ez zuen aipatu 1684an argitara eman zuen **Annales del Reyno de Navarra** zeritzan obraren X. liburua Santxo Abarkari osorik eskainiaren.

Dena dela, kontutan hartu beharrezkoak dira: Errege Santxo Abarkagandik Felipe III.era seirehun urte baino gehiagoko distantzia dagoela; hamazazpigarren mendearen fantasia asko erabiltzen zela aitonen seme agiriak ematerakoan, edonolako historiak asmatuz noblezaren agiriak lortzeko; eta, azkenik, izena bera dugu salatari, zeren Justizek ez bai du ikustekorik "gutzitz"-ekin.

Holako kondaira politik beti dira jendearren gustagarri, eta gustagarri bezain engainagarri. Eta, fantasiake uste horren lagungarri dator Isastik dion honako hau ere: "la casa solar antigua y armera de Jus-

GURY

ERROPADENDA

GAZTEEK NAHI DUTEN
ERROPA

IRUN
MENDELU
HONDARRIBIA
Tel. 64 18 41

Justiz

tiz en el Promontorio de Oleaso, sierra de Aizquível en término redondo. Los de este linaje fueron los primeros pobladores de Fuenterabia, nobles hijosdalgo y familia extendida: y no se halla en toda Cantabria otra casa de este nombre." (5).

Baina, Justiz, Erdi Aroan izenetatik sortu ziren patronimiko horietakoa dugu. Hasi-rako J. I. edo Y bezala ere irakur daiteke. Nafarroan ezaguna den Justi eta Monasterio de Yuste ditugu izen horren lekuko. Z atzizkia ordean, patronimiko horietan hain ugari diren —iz eta —ez atzizkiaren kideko baizik ez da, Koldo Mitxelena **Apellidos vascos**-en hain ongi adierazi zigun bezala (6).

Juan San Martín

- (1) Nils M. Holmer, **El idioma vasco hablado** (1964), 110. orr.
- (2) Holmer, aipatutako obra, 158. orr.
- (3) Lope Martínez de Isasti, **Compendio Historial de Guipúzcoa** (1625), 137. orr.
- (4) S. Mugica, **Geografía General del País Vasco-Navarro**, Vol. Guipúzcoa, 758. orr.; A. y A. García Carralra, **El Solar Vasco-Navarro**, IV. liburua, 302. orr.; Conde de Llobregat, **Fuenterabia. Noticias históricas** (2ª ed.), 10. orr.
- (5) Isasti, aipatutako obra, 458. orr.
- (6) L. Michelena, **Apellidos vascos** (1953), 76. orr.

AQUARIUM

JATETXEA

Zuloaga, 2 - Tel. (943) 64 27 93
HONDARRIBIA

Denbora batean
ikatzregia izan genuen,
gaur honelako jatetxe ederra
dagoen lekuan. Orduko
ikatzarekin prestatuko ote
honelako jaki onak.

HEGOHAIZEAREN URREA

Haizea hegoadetik dator.

Lehorra da, idorretik datorren gutzia bezala.

Udazkenean maiz iriteten da Hegoa lanera: ehiartu behar bait ditu zuhaitzen hostoak eta artaburuak, lehortu arropa, astindu emakumeen gonak, (oraindik aktiboan zain artzen direnak) eta odola berotzeko duen tradizioari ere eutsi behar dio. Bestalde, ez zaio ezer kostatzen bidez garoak urez gorritzea eta hondartzak orraztea...

Hau ikustera etorri zaio goiz eta bakarrik norbait; utzi ditu oinetakoak bazter batean, eta ez dira gaitzurdinen azpiko zain urdin lodiaz markatuak dauden zangoak uretara joan, baizik eta txapelaren teilazpitik hondarretara begira heldu zaio itsasgizona... Itsasoaren hondarra du aztergai.

Makil xume bat darama eskuan hondarreakin jostatzeko...

Gizonak badu, lan honetan ari den bitartean, pentsatzeko beta, ez baitu ibiltzeko eta begiratzeak buruko lanik trabatzen... Eta orain gutxienez berrogei urte mutil koskorra zela eta aitaren eskutik zetorrela ikusten du bere burua gaurko giro berean hondarra harrotuari dizdira bat ikusi nahian... Eta hau dena behin bere aitona hondarretan, gaur bezalakoa haize giro batez urrezko erloju bat aurkitu zuelako... hondarpetik berretzat lehorreko haizeak agertarazi zuelako...

Ez zen Guadalupeko Ama ikusteko mirakulua izan, baina Honen nobena hasterakoan gertatu zenez gero, Amabirjinari esker ematera joan zen aitona; aitak, tradizioari jarraitu zion, eta berdin egin du honak orain, nobena hasi bezperan... Aitonak urrezko erloju aurkitu zuen garai hartan egin omen zuen promesa bat betetzera. Ez zion aitona zenak inori esan zertaz egina izan zen promesa hura, baina geroztik horrelaxe etorri izan dira etxekoek hondartzara, denbora pasa bezala...

Hegoak bizkarra berotzen diola eta bultzatzen... hegoa harrotzen ari den hondarrei dirdira ikus nahian, begiak erre arte, berroa baita haizea eta berotzen ari hondarra eguzkitan dagoenean... Urteak dira aha! legin hauen alferak dirauela! Gaur inork ez du ezer galtzen hondarretan; bainistek honera etorri aurretik bihiak kofretan gordetzen hasiak ziren susmoak bazituen dagoeneko aita zenak...

"Gainera, ez dakit urrezko sakel erloju eder hark zertarako balio izan digun: gordeta baitago geroztik etxean...; nork jantzi-ko zuen... txupina gabeko familia izan bait

gera gu beti; txupinik ez baina bista bai ona, eta erlojuak gure bistarentzat trileo bat bezala izan da belaunaldiz belaunaldi: "Bista asko duen familiarentzat emana", esaten zuen aitona... Neuk ez dut niretzat ezer nahi, ezta ez dudana semearentzat ere, eta andrenik ez dut!...

"Gaurkoz nahiko izango dut".

"Alferrik aritzeak asperten baitu!..."

Eta itzuli da gizon heldua oinetakoak utzi dituen baztertxora, jantzi ditu, eta bada bere bidetik itzulian... Bihar ez du goizez etortzen izango, nobenara joateko hori ere familiako chitura baita, eta ona, hortik gauza txarrik ez da sekula etorri... sartu da herrian agur hemen, agur han, eta pentsatzen ari da Alardarako atxero handi handia amantel eta guzti jantzen denean bakarrik eramaten duela erlojuak berekin, ez kutua den barruko txupinean, eta nolaz behin ateratzen du berretzat, orduak ikusteko, aitona Guadalupeko Amak eman ziona egun honetan publikoki zerbitzua eman dezan... Eta etxera heldu da, eta egurrezko eskaileretako bi tramu igo eta gero, giltza eskuan, atea irikitzen dihoala... berez joaten zaio atea, irekia dago!... Nola daiteke!... zabalik! "Neuk utzi ote dut honela ustekabea!..." Eta sartzen da sukalderra, utzi duen katilua hutsa... eta gelara, eta hemengo armairua ere zabalik, kaxoia irtena!... Tximistak jo balu bezala joan zaio bere esku handia kofretxoraino, ireki du... eta ez dago!... Ez dago erlojurik, adio urrea, adio kezkak... eta adio promesa, zertaz den ez badaki ere!

Bada, hondarrak ekarri ziguna, hondarrek eraman du!... han zegoen bitartean ostu bait ditole!

Baina seinale bat ere izan daiteke; konformitateak aisa asmatzen baitira batzutan, besterik ez dagoenean: Norentzat geratuko litzateke erloju honen tradizioa?... nork emango lioke egunero kuerda, ez baitzaio, ez semeik ez ilobarik geratzen!

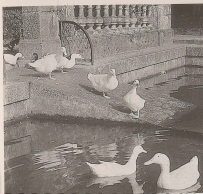
Behar bada, hori esan nahi du, bixta ona betirako joan zaigula.

Beste norbaitek izan du hobe!

Martin Ugalde

HUTSA

DEMOGRAFIA

JAIOTZAK

UZTAILA

- 4ean IRATI Arrizabalaga Muguruza
Gurasoak: Jose Manuel eta M.ª Jose
- 4ean ASTRID Bazalla Alfaro
Gurasoak: Rainer eta Koro
- 5ean HODEI Nabarte Arroyo
Gurasoak: Jose Anjel eta Gema
- 17an IVAN Sanz Cordon
Gurasoak: Jabier eta Montserrat
- 20an AMAIA Izeta Andres
Gurasoak: Juan Mari eta Esperanza
- 26an IRENE Pedruelo Tapia
Gurasoak: Manuel eta Franziska

ABUZTUA

- 3an ELENA Murga Castro
Gurasoak: Jabier eta Mari Karmen
- 4ean LAIDA Oronoz Vendrell
Gurasoak: Luis Franzisko eta Beatriz
- 5ean ALAIA Moreno Garcia
Gurasoak: Alejandro eta Franziska
- 12an IGNAZIO Gonzalez Lasa
Gurasoak: Jesus Mari eta Pilar
- 13an ANDOITZ Galarza Irastorza
Gurasoak: Jose Mari eta Mari Anjeles

Saia zaitez goiz jeikitzen. Musikaren azken nota orduak direla deuseztu egin dela, airean.

Saia zaitez ohearen beso goxoak uzten, bere kulunkada sumaezina lajatzan.

Festa ondoren isilik dago herria.

Ez dirudi inor bizi denik.

Beno, kotxe bat igaro berria da. Baina hutsik dagoela dirudi.

Beirazko edalontziak zaipi mila zatitako ispilu majikoan bihurtu dira. Eta kalearen alde desberdinak erakusten dituzte.

Begira...

Eserleku hartan ilusioz betetako neska bat lotan egon liteke...

Eskaiera horretan elkar maite duen bikote besarkatu bat egon liteke...

Begira...

O! Ez daude...

Hosto batek nire ispilu zatitxoak estali du eta irudimenezko munduak hegan egin du zeru urdinaren bila.

Ni hemen.

Eserita nago, aulkiz betetako terraza batean jendea nola igarotzen ez den begiratzen. Hutsa. Ezer eza. Nire ondano edalontzi luze bat. Goiko aldean musu gorri bat dauka zintzilikatun.

Eta zure ezpain desiragarriak gogoratzen ditut.

Alde egiten dut, eta atzo gauean erre ziren zigarrak guztien keak inguratzen nau... desagerrera arte.

Edure Martinez Juanaberria

EZKONTZAK

EKAINA

- 25ean Juan Ignazio Zabala Subizar Irungoa eta Eva Maria Ungain Alvaro Hondarribikoa.

UZTAILA

- 2an Jesus Mari Garmendia Mateo Irungoa eta Guadalupe Lekuona Ilundain Hondarribikoa.
- 16an Jose Jabier Gorrotxategi Altolagirre Irungoa eta M.ª Pilar Solanilla Garcia Hondarribikoa
- 22an Jose Ignazio Iparragirre Arrizabalaga Hondarribikoa eta Ana Maria Berjes Ruiz Irungoa.
- 23an Eustakio Garcia Lekuona Hondarribikoa eta M.ª Rosario Arretxea Alberro Irungoa.
- 23an Jose Manuel Susperregi Etxebeste Hondarribikoa eta Miren Estibaliz Iriondo Martiarena Irungoa.

ABUZTUA

- 5ean Jose M.ª Muguruza Uranga Irungoa eta Elena Amaia Etxebeste Setien Hondarribikoa.
- 12an Franzisko Gonzalez Izquierdo Elgoibarkoa eta M.ª Begoña Irigoin Gende Hondarribikoa.

- 13an Miguel Victor Parra Cortijo Hondarribikoa eta Miren Itsaso Petrikorena Simon Irungoa.

- 20an Juan M.ª Bahillo Amantegi Irungoa eta Esther Losada Suarez Hondarribikoa.

HERIOTZAK

UZTAILA

- 7an Fermin Oria Ormazabal, 78 urtekoa Bretxa, 1.
- 7an Beneranda Cristobal Lopez, 80 urtekoa. San Gabriel Egoitza.
- 10ean Luzio Lekuona Arribilaga, 77 urtekoa. San Pedro Kalea 40.
- 15an Jesus Mari Otegi Balerdi 40 urtekoa Miseregoi Baseria. Semisarga.
- 16an Anjela Sanz Rodriguez, 52 urtekoa. Telleria Etxea. Amute.
- 27an Bizente Garmendia.
- 28an Mateo Urizberea Errazkin, 65 urtekoa. San Pedro Kalea 20.
- 31ean Jose Antonio Oporto Genua, 43 urtekoa. Mendelu Auzoa.

ABUZTUA

- 6an Birjina Ormazabal Hoyos, 37 urtekoa. Hondarribi Taberna.
- 11ean Remijio Oianguren Peña.
- 12an Josefa Aristizabal Balerdi.
- 15ean Maria Antonia Tomasena Loiarde, 82 urtekoa. Juan de Laborda Kalea.

**TXANKLETAS
ERROPADENDA
BITXIKERIAK**

HONDARRIBIA

**OLEARSO
LIBURUDENDA**

San Pedro kalea
HONDARRIBIA

55 urte egunkariak eta
liburuak saltzen

**UDAL ZAINGOAREN
OHARRA**

Irailaren 7an eta 8an debekatua dago Portuko kaleetan, Kale Nagusian eta Ama Plazan aparkatzea. Mila esker eta Jai Zoriontsuak igaro.

NERE BI LAGUNEI

Olerkari bi,
Satarka eta Bordari!

Nire bi lagun
hilak biak,
baino nere ariman
biziak.

Ezin ahaztu biok
bi bihotz haundiei,
biakkarrekin biziak,
egunak eta urteak jarraituaz
baino beti nirekin
direlarik.

Lore,
mendi
ibai
hondar
eta itsaso,
maitaleak biak.

Lili-arrosa,
zuhaizak
eta itsasontziak
ziren zoratuak.

Baino
aspertu gabe
mila aldiz kantari,
txori bat
bezela biak.

Basoan
eta herrian,
ez daiteke bizi
zuen olerkien
eta
ipuien gabezia.

Hondarribian
bizi ziren
bi olerkariak
ametsekin.

Ez dira
ahaztutzen,
zuen arrantzaleak,
margolariak
eta
olerkari gazteak,
Hondarribiko
lur
hain zoragarrietan.

Bi argi
ezin itzali,
betirako bizi
gure arimetan
musika kantari
denei.

Bizirik jarraitzen dira
zuen olerkiak
eta
ipuiak,
hauek opariak bait dira
gure heriarentzat.

Guadalupeko baserri txuriak,
gizonak
itsasoak
eta lurrak
entzuten beti zuei.
Agur bie!

Jose Grazenea

Sokamuturra (Grazenea, 1955)

Itxas-Lore

LOREDENDA

S. Pedro, 65 - Tel. 640202
HONDARRIBIA

Itxasoak lore asko
eman ditu, baina zihur nago
Hondarribiko itxasoak eman
duen lorerik ederrena
legatza dela.

EDERKI

JANTZIAK

San Pedro, 8 - Tel. 64 13 19
HONDARRIBIA

Joanetik joaki,
Eldutik elduki,
eta jantzi polita eta
ederretik Ederki.

KANPINTXO

ARRAINDEGIA

Damarri etxea
HONDARRIBIA

Zen ez da oroitzen orain
dela hoge bat urte kalean zehar
ikusten genituen arai saltzaile
haiek. Abots eder haren parekoak
gaur eskitaia abesbatzan
bilatu behar.

BERTSO BERRIAK

HIRU ANDEREÑOAKERI JARRIAK

Doinua: "Ai, gure antxiñako..."
edo
"Hondarbiko herrian
bikingak nagusi...."

- Hondarbiko herriko portuko hizkeran bertako euskeran kontatuko dizuet egi bat aukeran: hiru emaztek nola Santiyo bezperan txikana in ziguten jakin duten eran Santanderren bôtzeko sei egun primeran.
- "Musikoterapia han istudiatu..." eta gu fiatu! Santanderreko zoko denak bai miatu, kurtsilo aitzakian dotore pindatu... baije bakarran bete bi mandatu eta deus ezin esan ez baita pekatu.
- Mixiko kotxe eder bat faltan zegoena. Haieken ordena: "Hiruroken itxeko atxamari onena!" Nomait belarrietan entzun nahi "Oh nena!" miñon kalaro ahantzi txol beste harena: ametsa gogoaren igandea dena.
- Hara hiru emazteok bihurturik neska baietz ta ezezka unibertsitatea non ote galdezka. "Jainkoa hil deneko zaratarik ez da egin dezagun beraz makaleko festa." Prailietxe bat diete hotel orde presta!
- Logela hartu dute ehun santuz betia a ze errematia! giltza emana behar gañekera atia. Goizian gosalduta klase inxantia: "palito goiti-betti, palito tentia..." bazen inguruetan aznahi dextentia.
- Hamabiterdietan klase denak ahantzi, txato Mari Prantzil, ongi jakin dute noiz zein soineko jantzi: itxeko ohean ere ez dena lizentzi urrutiko hondartzetan dena elegantzi: bian bi xentimetro, goikua erantzi!
- Laugarren egunian hiruterdietan suzko argietan plaiarako gogoa buru-begietan. "Zein dugu guk onena auzo herrietan...?" Ziria jaso zuten majo ordainetan gizona ez baitago galtza guztietan.
- Plaia bat ba omen zen gordia hirian, hangoxe zerian arituko zirela konten igerian. Sartu orduko hirurak a ze komerian!, ar-emiak baitzeuden trapu mixerian zintzilakako denak bista agerian.
- Hobia omen da behin ongi gorritzea (ixter loritza) eta ez ehun alditan erdi horitza. Posible zuten arren atzera abitztea pentsatu zuten beudek ere arintzea, luziak eta motzak neurtzen aritza.
- Igoal zen hauekentzat Pepe edo Prantzixko, makina bat ixko begitan pasa zuten egin nahian zixko. Hanka mehe bilaba harek aukeran haundixko, "Rock" ustezkoak berriz toleta tlakixko, erdiko gustokua ezin iritxiko.
- Hoiek dire kontuak senarroi esanak, gertatu izanak ongi gorde ditzala gorde ahal ditzanak. Hemen daude beripiñ konten eta sanak, ez dirudite noski truarra jasanak, autsikink gabeko gorritzko manzanak.
- Atze-aurreko bistak itxian akabo, neria hor dago gorringola erria miñon gorriago. Egunak faki dire tragorikan trago bestela alpernik baitut esku eta ago: oraindik amapola ikutzeko nago.
- Horra ba Marikarmen, Mertxe eta Itziar Santanderren zihar ederki dantzatuak txixi eta gihar. Nahiz gaur ibilki diren gerritikan mihar atzo egindakua seinala du bihar: Marbo azken aldera guk ikusi bihar!

Jesús Mari Mendizabal
Uztaila 88

DANIEL VAZQUEZ DIAZ ETA HONDARRIBIA

Uda garaia heltzean urtero, gure herrian dauden arte erakusketek ateak zabailik dituzte irudi eta koadro ederrak bistaratz.

Ez da oraingoa Bidasoa bailara honetan dagoen afizio hau eta hainbeste artista biltze horretan zerikusi handia du gure paisaiaren edertasunak. Hondarribia eta Bidasoa betidanik izan dira inspirazio iturri bai hemengo eta bai atzeritik etorritako margolarientzat. Hau izango litzateke, hain zuzen, Daniel Vazquez Diaz margolari ospetsuaren kasua. Nervan (Huelvan) 1882. urtean jaioa, 24 urte zituelarik Parisa joatea erabaki zuen hango maixuen pintura gertutik ikusi eta dastatu asmoz. Hara zihoalarik Hondarribia eta honen ingurua ezagutu zituenean lilulaturik gelditu zen eta diotenez Parisko zeukan tren txartela ere galdu egin zuen. Geroztik neguak Frantzia eta udak Hondarribian igaro omen zituen, egonaldi horiek 1935 urte arte luzatu zirelarik.

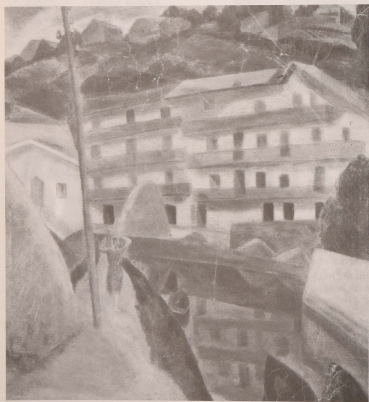
Vazquez Diaz, bai ere bere lanean eta bai portaeran ere Hondarribia eta Bidasoa zale amorratu zein berauen zabaltzaile ere bilakatu zen.

Hona heltzearekin batera txunditurik utzi zuten hemengo paisaia ñabar, urdin eta berdeek eta Andaluziari, bere jaioterriari, ukorik egin gabe amaordetzat hartu zuen Hondarribia. Honen lekuko betirako buruan jarri zuen euskal txapela. Bi hitzetan esateko, Eskola baten sortzaile ez ezik sentiberatasun batena ere izan genuen, nola pintatzeaz gainera paisaiaren esanahi sakonak sentitzen ere erakutsi bait zuen.

Hemengo artistekin harreman estuak izan zituen. Gaspar Montes bera ere Nervako maisuarekiko kideatasun estetikoari eta mirespenari esker, azkar eta gustora jarri zen bere maisutzaren esanetara. Bidasoa ibaiaren bokale inguruetan ibiltzen ziren biak paseoen pintatzen eta solasean.

Guzti hauen oroigarri, duela ez urte asko Hondarribiko Udalak gizon hau omen du nahi izan zuen bertako zumardi bati haren izena jarri, gaur zumardi honi beste izenik jarri baldin badiote ere.

Izaskun Ugarte

ARTE ERAKUSKETAK

TTOPARA: Valentin MANTEROLA zumaiarren oleak egongo dira Herriko Jaiak bukatu arte.

MEDIEVO: Lola PONS eta Kontxa IBANEZ-en irudiak ikusi ahal izango ditugu irailaren 4era arte.

MOVELLAN I: Jose GRAZENAren lanak, abuztuaren 22an hasi eta irailaren 12 arte.

MOVELLAN II: URDIALES, abuztuaren 27tik irailaren 10 arte.

LLAMAS: Tomas VILA eta MARCOSEN koadroak, Jaiak bukatu arte.

"HITZEZ HITZ" LEHIAKETA

"HONDARRIBIA" aldizkarian lehiaketa bat hasten da zenbaki honetatik aurrera hurrengoetan jarraitzeko asmoz. Lehiaketako gaia Hondarribiko euskara izango da. Urtean bi aldiz gutxienez sariak banatuko dira asmatzaileen artean. Asmatzaileak asko balira zozketa egingo da galdera gehienak asmatu dituztenen artean.

Erantzunak helbide honetara bidali edo eraman behar dira:

"HONDARRIBIA" aldizkaria
"hitzez hitz" lehiaketa
Euskara Kontseilua
Udaletxea
20280 - Hondarribia.

Parte hartu ahal izateko erantzunekin batean zeure izena, helbidea eta telefonoa (izanez gero) adierazi behar dituzu garbi.

Bidalitzeko epea hilaren azken egunera arte izango da. Honetan, adibidez, irailaren 30era arte.

Oraingoan bost hitz hauen esan-nahia azaldu behar duzu: 1) "aieka" 2) "aban-tian" 3) "aiaua" 4) "apasta" 5) "ataule".

Zenbat eta erantzun osoagoak eman (adibideak e.a. jarritz) hainbat hobe; aukera handiagoa izango duzu irabazteko.

JAVIER SAGARTZAZU UNICEF-EK AUKERATUA

Javier Sagartzazuren "larrosak" izeneko koadroa aukeratu du New York-ko UNICEF 88 Arte komisioak lehen fase batean beste batzuen artean Eguberrietako zorian postalak egiteko. Dakizuen bezala UNICEF (United Nations Children's Fund) ONUk sortu zuen 1946. urtean Europa eta Asiako gerak zirela eta, beharretan bizi ziren haurrei laguntzeko. Gero 1950. urtean bere eremua zabaldu zuen, hirugarren mundura batez ere, haurrei osasun, hezkuntza eta bestelako laguntzak emane. Erakunde honek Nobel Saria jaso zuen 1965.ean. Hau dena dela eta, Javierren lana, hurrengo itzulian ere aukeratzeko baldin badute, mundu osoan barrena ibiliko zaigu eta bere arte xamur eta sentibera lehenik atzerrian eza-guna bazen ere hemendik aurrera ere eza-gunagoa izango da. Horrelaxe gertatzea opa diegu hemendik, Zorionak!

ESKIFAIA

Abustuko kontzertuak direla eta, Eskifaia Abesbatzak egotetik aritu behar izan du entsaiatzeko, esku artean dituen obrak zailtasun handikoak bait dira. Lan horien fruitu ederra izan da abuztuaren 6an Gipuzkoa Plazan herriarrei eskaini zigun kantaldi bikaina. Txoraturik utzi gintuzten Kanpanus, O di Lasso, Arcadet, Monteverdi, Brahms, Debussy, Fauré, Platzer, Miller, Krato, Cosseto, Olalola, eta Gurdiren lanen emanaldi zoragarriarekin.

Abuztuaren 15ean, Ama Birjinaren egunez, beste kantaldi arrakastatsu bat eskaini zuten Debako Parrokia jendez beterik zegoelarik gure abesbatza entzuteko irrikaz. Txalo beroek zenbait abesti errepikatzena behartu zuten. Abuztuaren ere Santanderreko Nazioarteko Musika Jaialdian jardutekoan ditugu eta kantaldi horietako bat zuzenean emango du Radio Nazionalak frekuentzia modulatuak. Azkenean, eta denboraldia bukatzeko, Donostiako Musika Hamabostaldian hartuko du parte.

Zorionak behin eta berriz Javier Busto zuzendariari herrian ari duen lan ederragatik.

JAIZKIBEL

CAMPING

Tel. 64 16 79
HONDARRIBIA

• • •

KATIA
ARGIDENDA
VIDEO - TV
ELECTRAGAILUAK

PHILIPS
THOMSON
SANYO - FAGOR
BALAY - ZANUSSI
SUKALDEKO
HALTZARIAK

ZORIONAK!!
HONDARRIBIA
Javier Ugarte, 6

BEKO-ERROTA

SAGARDOTEGIA-JATETXEA

Jaizubia Auzoa - Tels. 64 31 94 - 64 17 29
HONDARRIBIA

□ □ □

Horra hor goian errota
irina pur pur ihota
ondo jan eta edan paketsu ta alai
ondo duzue Beko-Errota.

PILOTA: 87-88 DENBORALDIA

Pilotaren eremua Hondarribian **Hondarribiko Pilota Eskolaren** eskuetan dago azkeneko urteotan. Eta aurrera dihoan saila dela baieztatu dezakegu, zalantzarik gabe. Emaitzak hor daude, eta leku hauek erresutatuta horiei gainbegiratu emateko erabiliko ditugu.

Eboluzio orokor bezala, ez dago konparatzerik orain dela hamar urte zegoen martxa eta gaur egun dagoen martxa. Inolako meritunik kendu gabe garai haietan ibiltzen zirenei, haien esker ari bait gara gaur egun, momentu honetan pilota -bere mugen barraren, jakina- nolabaiteko momentu goxua bizitzen ari da.

Berez, Hondarribia bezalako herri batean, haurrek kirol asko eta diferentek praktikatzeko aukera duten herri batean, pilotak ez du toki handirik: bai zailtasun teknikoak direla (eskuz jokatu beharra eta eskuak hondatzea, pilota-leku handi batean lau pertsonak jokatzen dute...), bai promozio-motibazio-arazoak direla (beste kirolek maila profesional erakargarriagoa dute, komunikabideen influentzia, propaganda, tradizioa herrian...).

Hala ere, talde dinamiko bat dela medio lortzen ari da, pixkanaka-pixkanaka, maila dextentea eskuzko pilotari dagokionez: larrogei pilotari gazte aritzen dira urte osoan zehar astero bederatzi klase-ordutan, eta parte hartzen dute inguru honetako txapelketa gehintsuenetan.

Bestalde, ezin da ahaztu urterokoa gertatzen ari den Herriko Paleta Txapelketa, nahiz gomaz Jostaldi kiroldegian jokatzen dena. Urtarrietik ekainera bitartean luzatzen da txapelketa, 52 bikote parte hartzen dutelarik. Herriko bikoteekin batera, Iruñ, Bera, Lesaka eta inguruko pilotari handiak etortzen dira.

BALANTZE GISARA

Eskuz jokatzen den pilota-motari begira, promozioa sail horretan bideratzen baita, egin dezagun denboraldiko txapelketen laburpena eta izandako aktibitateen aipamena.

Alde batetik, bereiz daitezke Herri-mailako txapelketak:

- **1988ko Eskolarteko txapelketa:** urtarila-maiatz bitartean jokatu da. 90 bikote esku hartu dute.

- **Herriko txapelketa, bakarka, eskuz:** finalak abuztuaren 28an jokatu dira.

- **Herriko txapelketa, binaka, eskuz:** finalak Maiatzaren 4an, irailaren 4ean.

Beste aldetik, hona kronologikoki herri-tik kanpoko txapelketen berri:

- **Probintziako txapelketa:** 1987ko urria, adin guztietako 14 bikote.

Prejubenil mailan txapeladunak izan ziren Elizetxea-Kamio II.a.

- **Iruñgo Joxe Lopetegi txapelketa:** 10 bikote hartu zuten parte.

- **Intxaurrendoko txapelketa:** azaroan, 12 bikote joan ziren Hondarribitik.

- **Oiartzungo txapelketa:** 1988ko urtarilean, 12 bikote. Infantil mailan txapeladun: Elizetxea-Kamio II.a.

- **Bidasoako Herri arteko txapelketa:** otsaila-maiatz.

- **Errenterriako txapelketa:** maiatz-uztaila, 12 bikote. Jubenil mailan Kamio II.a azpitxapeladuna.

- **Iruñgo Kurpil Kirolak txapelketa:** maiatz-uztaila, 10 bikote.

- **Probintziako Herri arteko txapelketa:** Azpeltiaren kontra, maiatz guztietan.

- **Pasaiaiko txapelketa:** gonbidatutako 4 bikote. Jubenil mailan azpitxapeladun Goketxea-Kamio II.a.

- **Altzako txapelketa:** uztailan. Prejubenil mailan txapeladun Kamio II.a.

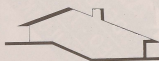
Eta gainera, profesionalen arteko pilota-partiduak ikusteko aukera eskeinitu da, aurten ere, Hondarribiko Udaleraren laguntzarekin, Herriko Jaiei egitarauaren barruan, irailaren 11an.

Hondarribiko Pilota Eskola

Pinpilipauxa

Aintzinako erropak
eta
Tresneria

Jabier Ugarte, 8
HONDARRIBIA

Cuñado

ONIBAR BULEGOA

Domingo Egia, Z.g.
Tel. 64 21 75
HONDARRIBIA

10 URTEKO ZIKLOTURISMOA

1978. urtearen inguruan 25 lagunek bi-zikletazale talde batek txirrindulari elkarte bat sortzea erabaki zuenean inork ez zuen uste lehen hamar urteak igaro orduko halako historial zabaliak beteaz izango zutenik.

Hainbat urtetan ibilgailu preziatu honek ibili izanak gorpuzteaz indartu eta kulturaz aberastu egin gaitu HONDARRIBIA TXIRRINDULARI ELKARTEKO gehienok. Gure elkarteke legea bazkideak zikloturismoa egitera bultzatzea da. Horretarako, denboraldiaren hasieran, martxoan hain zuzen ere, eta sendagileak aztertu ondoren, 40-50 kilometroko iteerak prestatzen ditu, eta ondoko hilabeteetan 100 kilometrotara iristen da. Horrela, zikloturista guzaki martxa bakoitzaren ondoren egocera onean etxeratzten da eta ez leher eginda.

Benetako zikloturistek, oraindik gutxi talmalez, bere ibilaldi luze edo laburrean zehar, zentzuzko abiadura patxadatsuan joanda, beren buruak lasaitzen dituzte eguneroko ardurak ahazturik, hizketan, pedalkada bakoitzean eta atsedendietan agertzen zaizkien bazter ugari eta ederrak miretsiz. Horrela, hondamiaz askok leku erabat ezezagunak eta bestela ezagutuko ez genituzkeenak ikuskatu ditugu. Adibidez, Orreaga, Iratxe, Salamanca, Katalunia, Andorra, Pirineoak, Alpe Mendiak, Balearak, Paris, etc. eta, nola ez, Euskadiko edozein bazter Zuberoatik Eboraino.

Irakurleen batek agian usteko du zikloturismoa egiteko bizikleta bikain bat behar dela eta horregatik aukera hau ez dela berarentzat. Garbi adierazi nahi dut, neurie esperientzia onarrituta, ibilaldi zikloturistak egiteko ez dela bizikleta garestin behar. Gaurko egunean badaude salgai bizikleta egokiak, material onez eginak, hiru plater eta 28 hagin edo gehiagoko pinoiak dituztenak, eta holakoekin lasai igo ditzakegula Tourmalet, Aubisque, Jaizkibel, eta abar, nahiko erraz, txirrindulariaren adin eta pisuaren axolarik gabe.

Hamar urte hauetan, gazte dexente pasa da elkarte honetatik, infantiletan hasita, bazkide helduen zuzendaritza arretsuaren pean iteera gogoragotetan hantziagoekin ateratzeko prestatu direnak. Gazte hauek azken egunotan BIZI EUSKADI ibilaldian hartu dute parte. Ibilaldi zikloturista honetan Euskal herriaren parte handi bat korritzen dute astebetek. Adinekoek ere iteera sozialetan parte hartzeaz gainera (30 bat urtean), "balentria" batzuk ere egin dituzte, eta horien artean apagarriena ditugu Bordele-Parisko (620 km.), 86ko maiatzean tirada batean eta eguraldi kaxkararekin. Felix Amunarriz, Juan Inazio Gonzalez eta Ramon Larruskainek eginga, Karlos Alonso "manager" zutelarik. Era berean, gure elkarteak antolatutako Hondarri-

bia-Bartzelona Maratoian (620 km.), arrakasta handiz parte hartu zuten Javier Ibañez, Jose Migel Arranbide, Jose Mari Martiarena eta Ramon Larruskainek. Alpetako proba gorena, "La Marmotte" izenekoa, Burdinazko Gurutzera, Telegraph, Galibier eta Alpe d'Huez-era igota. Patxi Etxaide, Fko. J. Rodrigo, Juan I. Gonzalez, Jose M. Martiarena eta Ramon Larruskainek burutu zuten. Aipatzekoa da ere Javier Ibañezek 1.200 kilometroko Paris-Brest-Paris bukatu zuela. Bestetik zikloturista hondarriarrak Baiona-Luchon, La Isar-Bahamontes, Luchon-Pau, Rutas Catalanas, eta abarretan ere izan ditugu.

PARTIZIPAZIOAK

Euskadin:

Bizi Euskadi
Dia del Pedal
Cols Basques-Biarritz
I Euskal Bide Zikloturista
Gipuzkoako Itzulia
Prueba Bian (Arabian)

Bidasoako Itzulia
Donostia-Donostia Klasikoa
Liga Vasca
Gipuzkoako Inter Sozialak
Zarautz-Gernika-Zarautz
Estatuan:
Rutas Catalanas
Marchas Charras (Salamanca)
Ruta Manzana (Asturias)
Hondarria-Bartzelona Maratoi Reconquista (Asturias)

Estranjerian:
Laura (Holanda)
Baiona-Luchon
Bordele-Paris
Paris-Brest-Paris
La Marmotte
La Isard
Luchon-Pau

Ramon Larruskain

Gaxen

CROISSANTERIA

Matxin de Arzu, 1
HONDARRIBIA

*Sorginak beti sorgin
batean jantziak bestean croissantari.
Badakizue pastel gehienak izen
frantsesak dituztela?, petite suisse,
gateau basque, croissant,
ah! eta palmeta.*

S. Pedro kalean - Tel. 642734
HONDARRIBIA

A, a. a. ardo gorri naparra
E, e. e. nun hori baino hobe
I, i. i. Hau gure Hondarribi
O, o. o. Euskaraz mintza gero.
U, u. u. kantari gabilza gu.

BANDERAREN BILA...

Hamabost urte igaro dira Ama Guadalupekoak traineru estropadetan bandera irabazi gabe. Garai hartan, Tomas Izaren gidaritzapean, Cudeyoiko Bandera Marina lortu zen Santanderen Astilleroekin gogor borrokatutik.

Herrezkero nahikoa aldatu da arrauna. Taldeak gogotik entrenatzen dira eta beste hermitako arraunlariak (baita ordainduta ere) fitxatzen dira. Bertako harrobiarekin borroka egitea, 11 edo 12 urteetan kirol honetan hasi diren mutikoekin lan egitea, Hondarribiko Arraun Taldea ari den bezala, askoz zailagoa da, baina piskanaka piskanaka emaitzak agertzen ari dira.

Ama Guadalupekoak eskifaia gaztea du aurtun. Aurreko denboralditik sei arraunlari bakarrik gordeta, harrobiak jubenil bat sartu du aurtun eta igazko beste hiru. Orain arte egindako estropadek lana tajuz egin dela frogatzen dute: Astilleroek Banderan bigarren postu egoki bait eta oraintsu Castron Banderako garaipena, afizioa susperitzen duten bi estropadarekin.

Castroko Bandera bi egunetan jokatzeko da. Larunbatean, kalenik makurrena suertatutik eta lehenbiziko eta bigarren balizak igarotzean bi aldez gauzak oso larri jarri ondoren, Camargorekin (Pedreñaren ondorengorekin) borroka latzean, bi segunduz irabazi zuten. Halako estropada ikusita por... irabazi zutela esan daiteke.

Bigarren egunean gauzak aldatu egin ziren. Camargo larunbateko gure kalera pasa zen eta hasieratik beretik Ama Guadalupekoak aski izan zuen lehendabizi Camargo markatzea eta, lehen ziabogara orduko, segundu bakar batez izanik ere, atzea erakutsi zion. Handik aurrera eta bukatu arte arraunean gogor eta presarik gabe egitea izan zen dena, denek gero eta alde handiagoa ateratzea eta, txalo sutsuen

Orain 15 urte. 1973. Azken banderak. Talde txapeladuna Tomas Iza, zuzendariak eta laguntzaileekin.

arteon, helmugara iristea, txandako bigarrenari hogeit segundu baino gehiago aterata.

Azkenean, hasieran genion bezala, 15 urteren buruan, ospe handiko bandera (Santanderreko Banderarekin batean Kantabriako onena) irabazi zuten. Arraunzaleek hainbat hartu zituzten gure arraunlarien hainbat urtetako borroka eta beste denboraldietako nahigabeak. Ekxaxagoak ginelakin arren kiroltasunez saiatu bait ziren.

Denbora gutxi barru fruitu hobeak bilatuko dituzte Hondarribiko III Ikurrinean, Hondarribiko estropadetan bosgarren edizioa izango delarik.

Estropada honetara onenak datoz. Abustuaren 18ko 19 orduetan izango da. Lanak izango ditu Ama Guadalupekoak baina -arraunlariak atzo esaten zuten bezala- "estropada horretan leherlu arte saiatu behar diagu".

Gero Arraun Olinpiada etorriko da Kontxan. Lehendabizi, bertan egon ahal izateko klasifikazio gogorra gairatutako beharko da,

baina Castron erakutsi zituzten ilusio eta gogoarekin, Hondarribiko zaleak animatu nahi ditugu talde gazte baina piskanaka piskanaka helduz doan honengan konfiantza eduki dezaten. Ez dezala inork itxaropen handiegirik piztu, baina irabazteko egingo da borroka. Apustularen beste urte baterako utzi bezate eta ez bitez fidatu, estropadak ez bait dira azken txanpara arte erabakitzen. Horretarako eta zure koloreekin lasai egoteko, azkenera arte itxoin eza zu eta gogotik animatu zeure arraunlariak.

Gaurko egunean gure izenean ari den taldea arraunlari hauek osatua dago: Patroia, Josema Amizabalaga; arraunlariak: Andoni Olaskoaga, Lazaro Olaziregi, Iñaki Arizabalaga, Jon Telletxea, Ramon Arizabalaga, Ketxus Ponce, Iñaki Gonzalez, Aitor Agirre, Agustin Serrano, Aitor Arratibel, Txomin Oronoz, Samuel Kanpandegi, Jose Manuel Inasa, Juanjo Ausan, A. Carrillo, Xabier Arellano, Iñaki Gezala, Diez eta Juan Mari Altuna.

Juan Mari Bello

HONDARRIBIKO III IKURRINA

Abuztuaren 18an, zenbaki hau inprimategian zegoela, Hondarribiko III Ikurrinean V Traineru Estropada ospatu zen gure herrian. Hamabi traineruk hartu zuten parte launaka arituta eta irabazteko, igaz bezala, San Juan gertatu zen 19' 51" denboraz, San Pedoren aurretik (20'02"). Ama Guadalupekoak hirugarren iritsi zen (20'18"). Lujanbioren gizonak igaz lortu zuten marka 7 segundutan ontzea lortu zuten eta, horrela, marka berria ezarri ere bai. Gainerakoak ordena honetan iritsi ziren: 4. Zumaia (20'30"), 5. Zierbana (20'34"), 6. Santoña (20'56"), 7. Mundaka (21'10'63"), 8. Deustu (21'10'88"), 9. Zarautz (21'13"), 10. Portu-galete (21'34"), 11. Castro (21'37") eta 12. Astillero (22'16").

BELA

Hondarribiko itsaskari baitako Bela Eskola 1982. urtean eratu zen. Orduan, urtean zehar bi irakasle aritzen dira zenbait lagun entrenatzen eta udan ikastaro bereziak antolatzen dituzte Uztaitzeki Irailera bitarte.

Hauek dira urtean zehar modalidade ezberdinetan aritzen direnak:

Optimist - 36 lagun.
Europa - 10 lagun.
Vourien - 8 lagun.
TDV II - 2 lagun.

56 lagun hauek dohanik dute bela eskola zenbait diru laguntzari esker. Hala nola Gipuzkoako Bela Federazioak, Euskadi-koak, Espainiakoak eta Espainiako Kirola-

rien Laguntzaile Federazioak ematen dituztenak.

Diru iturri hauetatzen gain, eskolaren funtzionamendua mantendu ahal izateko, lehen aipaturiko udako ikastaroak antolatzen dituzte 8-tik 18 urtetara bitarteko gaztetxoentzat.

Esan daiteke Vigoko Bela Eskola eta gurea direla Kantauri itsasoan aktibitate handiena dutenak.

Hala ere instalazio kaskarrak dituzte eta horien hobetzea eta zabaltze beharra ikusten da.

Eskola honetako partaide batzu txapelketetara aurkeztu dira, baita txapela Hondarribia ekarri ere.

UDALA

KAI BERRIA DELA ETA, CEDEX-EN IKERLANA

Kai Berriko lanak direla eta, Eusko Jaurlaritzak Madrilgo CEDEX-i (Centro de Estudios y Experimentación de Obras Públicas delakoari) badiaren azterketa egiteko eskatu zion. Eskabide horretan Ipar-hego dikeari buruzko iritzia lehenbailehen emateko ere eskatzen zion. Erantzuna iritsi da Eusko Jaurlaritzara eta beronek dienez ez omen da komeni dike hori egiten hastea badiaren estudio osoa bukatu arte. Zatik egindako lanek egoera aldatuko dutenez gero, ezin esan bait daiteke nolako ondorioak ekarriko dituen obra bakoitzak.

Oraingo hondartza 50eko hamarkadan Bidasoa bideratzeko egin zen espigoiak sortu zuen. Badirudi ondoren iparraldean luzatu zen dikeak ez zuela eragin handirik izan hondartzan, hala ere, hori ere hobeto aztertu behar omen da oraindik. Ipar-hego dikeak, berri, olatu energia aldatuko omen du eta bere eragina izango hondartzan, eta, agian, horren ondorioz portuan bertan ere bai. Dikea egiteak portuaren babesa hobetuko du baina hori ere zertan geldituko den ezin da seguratasunez jakin. Esan bezala, aldez aurretik ezin igarri daiteke badiako edozein obrak luzaroan izango duen eragina, eragin hori diferentea izango bait da aldamenekoak aldatu ahala.

Arrazoi hauek gogoan harturik, CEDEX-ek oraingo ez ipar-hegoko dikeak, ez beste edozein obra, ez egitea gomendatzen dio Eusko Jaurlaritzari, hanik eta ikerlana amaiturik sistema osoaren funtzionamendua ikusi dadin arte.

Badiaren azterketa osoa, berri, urte honen azkenerako bukatuko omen da.

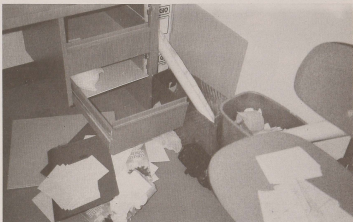
GUADALUPEKO FUERTEA UDALAREN ARDURAEAN

Uztailaren azkenaren gutun bat iritsi da Udaletxera Defentsa Ministeritzatik Hondarribiko Udala Guadalupeko fuerteari jabeitzeko baimena emanez. Akordioa lortu ze-

nez gero salerosketako eskriturak egiten ari dira eta bitartean Udalarai eskubidea eman zaio fuertea hartzeko eta zainitzeko. Fuerte honen historia barruko orrialdeetan duzu Florentino Portuk egina.

EUSKALTEGIA PUNTUALEAN HASIKO DA

Harresilاندoko obrak hasi ere gabe daudelarik Udalak Herri-Bertan etxadian duen bajo bat erabiliko omen du Euskaltegia jartzeko. Leku hori prestatu gabe zegoen baina lehendik onartua zegoen proiektua HABEren legearekin bat zetorrenez gero berehala ekin zaio paretak jasotzeko lanari.

Sainduako bulegoa lapurrek nahasita.

UZTAILEKO EUSKARA IKASTARAOA

Hondarribian lehenengo aldiz antolatutako den ikastaro honetan 119 neska-mutiko ibili dira eta irakasleek eta gurasoek aitortu digutenez, hutsuneak hutsune, esperientzia positiboa izan da eta ondoko urteetan ere berritu liteke. Irakasleak, Izaskun Muguruza, Ana Elias, Miren Genua, Itziar Garmendia, Bakartxo Arrizabalaga eta Olga Agirre izan dira. Ikastaroaren helburua euskaraz ahul samar dabiliztan haurrei opor garaian laguntza bat eskaintzea zen.

SAINDUAN LAPURRAK SARTU

Abuztuaren 4eko gauean lapurreta bat gertatu zen Sainduako Gaztetxean. Bulegoan sarturik kajoak, armairuak, paperak eta artxiobak nahasirik bertan zegoen dirua lapurtu zuten, 2.000 pezeta gutxi gora-behera; horrez gain idazmakina, magnetofono bat eta Jaime Sorondok dantzan irakasteko zuenkan pletina, anplifikadorea eta bi bafleak. Lapurrek behetako leiho batetik atera ziren. Ekintza honekin argi frogatu dizkigute lagun hauek Hondarribiko gazterian dizkieten maitasuna eta errespetua. Hone-

lako jokabideak direla eta, Udalak beharrezko alarmak eta segurtasun bideak jarri beharko ditu lehenbailehen berriro honelakorik gerta ez dadin, lehenengo batean ate nagusiko zerraila ere hondatu bait zuten.

J.A. Letamendia

URDANIBIA auzoan
Golf zelaiaaren parean
Tel. 61.80.66 - IRUN

1988.KO JAIE TAKO AURREKONTUA

Irailak 6	PTA
Erraldoiak eta buruhandiak	32.000
Kreazio tailerrak	200.000
Pintura lehiaketa	60.000
Kantineren karoza	250.000
Kantineren dantzaldia	150.000
URKO	400.000
GUZTIRA	1.092.000

Irailak 7	PTA
Futbito txapelketa	48.000
Haurren danborrada	150.000
Erraldoiak eta buruhandiak	20.000
Titi-Biliti	28.000
Zuziak piztea	50.000
Filmea	43.000
GUZTIRA	339.000

Irailak 8	PTA
Irungo Bandaren saioak	445.000
"Arkaitz"	165.000
"Los Incansables"	120.000
DYA	75.000
GUZTIRA	805.000

Irailak 9	PTA
Dultzainariak	28.000
Dantza eta folk tailerra	160.000
Erraldoi eta buruhandiak	20.000
Gaztelu puzgarriak	75.000
Sokamuturra	35.000
Dantza askatua	152.000
Txirri, Mirri eta Txinibito	508.000
"Kemen"	150.000
Herritarrak	80.000
Su artifizialak	515.000
E.K.T. fanfarrea	55.000
GUZTIRA	1.778.000

Irailak 10	PTA
Alborada	25.000
Erraldoiak eta buruhandiak	32.000
Sokamuturra	35.000
Zaharren bazkaria	300.000
Kofradiako bazkaria, e.a.	276.000
Urpeko Ginkhana	197.590
Plater tiraketa	100.000
"Txanpa" Musika Taldea	98.000
Imanol	330.000
Txerrikumeak	50.000
Sokamuturra	35.000
GUZTIRA	1.478.590

Irailak 11	PTA
Erraldoiak eta Kilikiak	160.000
Txistulari alardea	239.000
Pilota partidukoak	575.000
Tortila lehiaketa	133.860
Herri jokoa	304.000
Rock emanaldia	700.000
"Nervi'n"	135.000
"Klink" Txaranga (3 saio)	270.000
GUZTIRA	2.516.860

BESTE SAIO BATZUK	PTA
Eskubaloi torneoa	450.000
Guadalupeko igoera	123.000
Musika Bandaren kontzertua	75.000
Judo Torneoa	62.000
Saski baloi Torneoa	380.000
GUZTIRA	1.090.000

GASTU OROKORRAK	PTA
Jaietako programa	500.000
Toldo eta aukien alkileria	110.000
Tauladu errefortz. montatzea	25.000
Programak banatzea	25.000
Suziriak botatzea	12.000
Langileen ordu bereziak	950.000
Jai aseguria	300.000
Kartel lehiaketa	50.000
Iberduero - konexioak	32.000
Ustegabeak	150.000
Zezen suzkoa korritzea	5.500
GUZTIRA	2.159.500

ALARDEKO GASTUAK	PTA
Herriko konpainiaren gosaria	35.000
Zaldiak eta kainoiak igotzea	35.000
Udalakideen taxiak	35.000
Villavesa - Kantinerak	30.000
Galarza - zaldien janaria	37.000
Alardeko Konpainientzako laguntza	84.000
Kartutxoak	219.000
Zaldi zaintzaileen bazkaria	60.000
Polbora eta metxa	20.000
Zaldien garraioa	90.000
Kantinerentzako freskagarriak	40.000
Zaldi monitorean garraioa	10.000
Kantineraren jaski laguntza	20.000
Danbor Nagusiaren jaskia	8.000
Ustegabeak	150.000
GUZTIRA	873.600

AURREKONTU OSOA **12.133.350 PTA**

En Hondarribia, la Caja de Guipúzcoa

Hondarribian, Gipuzkoako Kutxa

En la Caja de Guipúzcoa, estamos con todos los Hondarribitaras. Poniendo nuestros mejores recursos técnicos y humanos a su servicio.

Ofreciendo soluciones eficaces a cualquier necesidad financiera. Y colaborando con entusiasmo en el progreso de la ciudad de Hondarribia.

Por eso, un año más, queremos compartir con ellos estas Fiestas de la Virgen de Guadalupe. Porque estamos con Hondarribia. Mirando al futuro.

Gipuzkoako Kutxa, hondarribitar guztiekin gaude. Gure giza eta teknika-baliabiderik onenak haien zerbitzutan jarriz. Edozein finantz premiari konponbide eraginkorrak eskainiz.

Eta Hondarribiko hiriaren aurrerabidean su eta gar parte hartuz.

Horregatik, aurtien ere, haiekin batera ospatu nahi ditugu Guadalupeko Ama Birjinaren Jaiak.

Hondarribiarekin bait gaude. Etorkizunari begira.

GK:

GIPUZKOAKO KUTXA
CAJA DE GUIPÚZCOA

